

BUDAPESTI CZÉGEK.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapeston megjelent és minden könyvtárban kapható:

BALLAGI MÓR.

MAGYAR-NÉMET ÉS NÉMET-MAGYAR KÉZI-SZÓTÁR.

I. Német-magyar rész. Ára füzve 2 frt 50.
II. Magyar-német rész. Ára füzve 2 frt 50.

A két rész egy félbörkötésben 6 frt.

Tudósításokat
Nevéltudósításokat
Gyermek- és ifjúsági
Borítványokat
ajánl
és
elhelyez

LATZKOVIKS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros
ajánlja
uri divat- és fehérnemű-újdonságait.

Hirdetések felvételnek
a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

A cséplési időnyre!
Gépolaj,
kocsikenőcs,
zsákok,
ponyvák és
egyéb gazdasági
szükségleti cikkek,
SZÁVOSZT
ALPHONS
cs. és kir. udvari szállító
magkereskedése
és gazdasági cikkek üzletében
BUDAPEST,
V., Arany János-utca 11.
szerezhetőek be a legjutá-
nyosabban.
Árjegyz. kívánatra ingyen
és bérmentve.

kereskedelmi bank
felemondotta
Kertész Tódor
műiparú raktár
üzlethelyiségeit.
Most
alkalom nyílik 1000
meg 1000-féle cikk
olcsó bevásárlására.

VASÁRNAPI UJSÁG

29. SZÁM. 1894. BUDAPEST, JULIUS 22. 41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt félévre 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre 4 • Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK egész évre 5. — Kétszázötvenedik és postálatlag meghatározott viteldij is csatolható.

GRÓF FESTETICH ANDOR, AZ ÚJ FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER.

A MAI KORMÁNY újjászervezésekor minden kormányzati ág vezetésére sikerült a kellő embert vagy megtartani, vagy megtalálni; csak a nagy fontosságú földmivelésügyi tárca maradt egelőre gazdtalanul s bizott ideiglenesen b. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter vezetésére. Az irányadó körök figyelmé gróf Bethlen András végleges visszalépése után első sorban mindjárt gr. Festetich Andor felé fordult ugyan; de a kinevezésig menő megállapodás egészen e hónap közepéig nem jöhetett létre, nem mintha a gróf azonnal is magává nem tehetné volna a kormány programját, hanem mivel oly magántermészetű nehézségek voltak előtte, melyeket el kellett hártania, hogy a földmivelésügyi tárca vezetésére vállalkozhassék.

bizonnyítja már is az, hogy politikai köreink általában kedvezően fogadják s bizalommal néznek működésé elé.
Gróf Festetich Andor 1842-ben született s így ma ötvenkét éves. Atyja, gr. Festetich Ágost, 1857-ben osztrák grófságot nyert, melyet 1874-ben magyar grófi ranggal egészítették ki. Az új miniszter sógora gr. Szapáry Gyula volt miniszterelnöknek, ki az ő nőtestvérét bírja feleségül.
Gr. Festetich Andor maga is nagybirtokos Vas megyében, hol úgy is, mint jeles gazda, úgy is, mint a közélet egyik kitünősége, előkelő szerepet visz kora ifjúsága óta. Az országos politikai életben mint a főrendiház tagja vett részt

egészen 1892-ig, mikor a felső-őri kerület orsz. képviselőjévé választatván, a képviselőház tagja lett, hol a nyílt üléseken nem szokott fölszólalni, de annál tevékenyebb munkásságot fejtett ki a bizottságokban, különösen a közlekedési és a pénzügyi bizottságokban. Ezeknek tárgyalásain szorgalmasan részt vett s általában kitünt ügyi ítéletek élességével és higgadságával, mint mélyreható belátásával és azon biztosságával, melylyel eszméit fejtegetni szokta s ha kellett, védelmezni tudta. E bizottsági üléseken mindenki elismerte fölé, hogy Magyarország gazdasági, főleg mezőgazdasági állapotait alaposan ismeri, hogy nem eltanult, vagy kölcsönzött elméletek hive, hanem az élet s a tapasztalás tanítványa, ki méltányolja a tudomány tanait, de vannak saját eszméi is, melyeket a mily megfontolva érlel magában, épen oly határozottsággal tud védeni és megvalósítani is.

Gróf Festetich Andor, földmivelésügyi miniszter.

S a mint az akadályok elhárultak, gr. Festetich Andor nem késett szokott önzetlenségével alárendelni magánérdekeit a közügynek, mely már évtizedek óta híven és odayadással szolgál. Julius hó 14-én került a nyilvánosság elé hiteles alakban, hogy a neki följárólt tárczát elfogadta s közelebb hivatali esküjét is leteendi.
Ezzel tehát immár teljesen ki van egészítve az új kormány, mely legújabb tagjában nemcsak kiváló miniszterársat, hanem szilárdító erőt nyert; mert gr. Festetich Andor, mint az egyházpolitikai viták alatt különösebben is kitünt, rendíthetetlen hive a szabadelvűségnek, s e mellett nemcsak kitünő gazda, hanem általában is kiválóan jártas a mezőgazdasági ügyekben, s így abban a helyzetben van, hogy a szakember alaposágával és biztosságával veheti kezébe hazánk földmivelésügyeinek kormányzását. S hogy erre valóban jogos a remény,

GANZ ÉS TÁRSA VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alagcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és minden-
5619 nemű zúzógépek. 132. sz

Magyar sommás eljárás és fizetési meghagyás.
1893. évi XVIII. és XIX. törvények.
Az országgyűlési előmunkálatok felhasználásával.
Irtá
Dr. Herczegh Mihály
budapesti tud. egyetem ny. rend. tanára.
Ára füzve 3 frt 50 kr.

„HUNGARIA”

országos magyar vajkiviteli részvénytársaság értesíti
a t. gazdaközönséget,
hogy irodáját Budapest, Dalszínház-utca 10. sz. a megnyitotta és vajtermelésre vonatkozó bejelentéseket elfogad és vajszállítás szerződéseket köt; a vajátvételt azonban csak f. é. október hó 1-én kezdi meg.
Ennélfogva kérjük a t. gazdaközönséget mielőbbi bejelentkezésre, mert egy vajtermelésre berendező tejjgazdaság felszerelése, tekintettel a már is beállott tömeges megrendelésekre, legalább is 8 hetet vesz igénybe.
Részletes, az egész okszéri vajtermelést röviden tárgyaló szó- vagy írásbeli felvilágosításokkal legnagyobb készséggel szolgálunk.
A „HUNGARIA” országos magyar vajkiviteli részv.-társaság igazgatósága:
Báró Josika Gábor s. k. elnök. 5805
Kunkel Imre s. k. vezérigazgató.

„Toronyórák”
palota, laktanya. gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be Mayer Károly L. 1-es magyar gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költőjegyzék, bérment.

Dr. Lengyel Fr.-féle nyírfabalsam.
Kir. szab. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyírfából kifolyik, ha annak körzést megvárjuk, emberemlékezet óta mint a legkitünőbb széplő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a felaláló utasításai szerint, balszinná alakítatik át, csak akkor nyer ugyazólván csodálatos hatást.
Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyönggédé válik.
Ezen balsam kisimítja az arcon a ráncokat és himlőhelyeket, ifja arczsínát, a bőrnek fehérséget, gyönggédéget és idegséget kölcsönöz; a leggyönggédőbb idők alatt elváloítja a szemlő, máskor, anyajegyeket, orrvérzést, bőrtájkát a bőr minden más egyéb tisztálanságát. Ára egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban.
Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, király-utca 12.

Kinek van szeplője?
vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztossággal fordulhat annak eltüntetése végett a világhírű **Seraül arczenőcsőhöz**, mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arczbort váltja fehérré, tisztává és üdévé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapest: Török József gyógyszerár úrnál és minden magyarországi gyógyszerárban.
Rozsnyay Máttyás gyógyszerész, Aradon.

Szabaddani szórákhoz alkalmas cikkek:

Angol Croquet-játék utasítással 7-20 frt. Lawn-tennis angol társasjáték 25, 35, 50 és 80 frt. Lawn-tennis rakett, párja 10, 14, 20 frt. Lawn tennis labda 12 darab 5,40-10 frt. A Lawn-tennis játék szabályai 20 kr. Fortball és marhabőrrel bevonna 7,70-10,42 frt. Hajító gómb (Schleuder-Ball) marhabőrből 7 frt. Volant-játék 1 pár 1,50-3 frt. Toll-labda hozzá 1 darab 15, 20, 25 kr. Karika játék 12 vető bot és 12 karika 1,20-2,30 forint. Lignum sanctum golyók 1.15 1.30 1.50 1.70 1.90 2.15 2.30 2.50 2.70 2.85 forintig. Kötéllel frt 4,60, 5,60. Gyűrű-hinta fa-karikával frt 4,30, 4,50. Gyűrű-hinta vaspléb-karikával frt 6,30, 6,50. Hinta 5, 6, 8, 50 frt. Kötélhúzó forint 6, 7, 35. Teljes tornakészlet összesítva hinta, trapezud, gyűrű-hinta és csigaszálal 8, 10 frt. Gyermekhinta biztonsági korlátal 3,20-4 forintig. Torna- és Tennis cipő gumitalpú 10 pár 1,50-3 frt. felmőtelnek frt 2,50. Torna-cipő spargalpap 90 kr. Kerti gyertyatartó üveggel 1 frt. Ariston 6 zenedarab 20 frt. Arizosa orgona, hangokkal, 6 zenedarab 15 frt. Intona Ariston 6 zenedarab 12 frt. Hintaágy, szabaddani fák ala könnyen alkalmazható, 4,50, 8,50 Hintaágy kifeszíthető raddal 5, 10, 14 frt. Kerti szék egy-kötéllel frt 2,70. Nagy kerti napernyő japán, 80 krtól 15 frt. Időjáró barát esimes svájci harizoban frt 1,80. Időjáró alakok harizoban 1,50, 2 frt. Acolharizó kerti lakász telejére a szellőztetés által kellemes hangot ad, frt 3,50; erősebb hanggal 4,50-5,50. Nyájkolomp kellemes accoriban eszezhangzó 5 kolomp 8 frt, 7 kolomp 11 frt. A horoghalatás összes kellékkel. D. Fovre párizsi szódavíz-készítő mellékelt utasítása szerint bárki friss, 2 4 6 8 10 mészelyes. A készítéshez szükséges, egészséges szódavízét készíthet 7 9 11 13 15 frt séges kitűnő minőségű 200 gramm borzavát és 800 gram szódaport tartalmazó csomag 1,50. Fagyalkészítő Dr. Meidinger 6 12 18 adagra Vajkőpülő gép, Vasbernyő 5 10 litere fele önműködő 5 7 9 frt fele a legjobb vajkészítő 8,50 15 frt. Csuládi konyha 10 15 kilóra Légyfogó készülék 30 kr. egy dohoz enyv 15 kr. mértleg 3,60 7,20 frt. Amerikai lusapító, 4,75-6.

Nagy képes árjegyzéket bármintve küld

KERTÉSZ TÓDOR

Budapest, Dorottya-utca 1. sz. és Kristóf-tér gróf Teleki palota.

HEGYEK KÖZT.

Tündér-szép vidéken
Van most a lakásom,
Zöld erdő zúgása
A dalos pajtásom.

Együtt mulattatjuk
A hallgatóságot:
A sok ünnepélyes,
Tarka vadvirágot.

De van is, de van is
Látszatja a dalnak,
Nagy jóváhagyással
Közbe bólogatnak.

... Hej, ti vigat játszó
Bánatos cigányok! ...
Nincsen ott a szívem,
A mit muzsikáltak.

A magas hegyeket
Csak nézem, csak nézem,
S eszembe jut az én
Szülőtte vidékem.

Hol estig se látni
Egyebet kútgémmel,
Napsütötte puszták
Végtelenségénél.

— A magas hegyeket
Csak nézem, csak nézem,
Kicsordul a könnyem
Addig-addig nézem!

Addig-addig nézem,
Hogy semmit se látok;
Csodálkozva néznek
Rám a vadvirágok!

SZABOLCSKA MIHÁLY.

A GERJÉNES KINCSE.

Elbeszélés.

Irtá Györfkönyi Károly.

I.

Képes Zoltán, ez a városias formájú, csinos, szőke ember, a létai nagy korema pítvárában ült egy terített kerek kis asztalnál. Baljával csöndesen dobogott s elgondolkodva nézegette szivarja két füstjének szállongását.

A «Kenderes és Léta között létesítendő helyi-érdekű vasut-részvénytársaság» megbízásából van itt ebben a félreeső kis fészekben, hogy hangulatot csináljon a csökönyös magyar-horvát népség között, meg hogy «kitapasztalja» mindazt, a mit ilyenkor a vállalat érdeke megkíván.

Az első tapogatózás nem sokat ígért. Egy órával ezelőtt megérkezvén, legelőször is Csenevér Varga Vendellel beszélt, a ki a falu bírja és koremas is volt egy személyben. Ez azonban olyan arczal fogadta, mintha egyszerre meg akarná harapni. A mérnök minden magyarázására, rábeszélésére csak egy volt a felelete: «Nem köll a vasut! Nem köll senkinek, se embernek, se asszonynak, se a plébános úrnak, se nekem!»

Az öreg plébános is hasonlóképp gondolkozott. — «Nem kell a vasut, uramócsém, nem kell! Miért?... Nézzen körül itt ezen a szűk téren, az én telkemen. Ott az udvarban a kis rózsaszardóm, mögötte a falon a szőlőlugas, fölötté és túl rajta a gyümölcsösöm, — saját oltásom, szemzém az egész, — melynek a fái már is hajladznak az isten áldása alatt. Ugyebár, ez a nyugalom és megelégedés képe? — Nos, ez a falum, a magam életének a képe... Hová

lesz mindez, ha lent a völgyben dübörög, sikit, receseg a maguk vasutja?»

Szóval Képes Zoltán itt se ment semmire. Azaz valamire mégis. Élénk öröme, hálalkodásra indította az öreg plébánost, mikor felfedezve szakértő voltát, látszólag nagy érdeklődéssel szemlélte az öreg úr rózsatelepét, mikor egy-egy fajnál tetette, hogy azt még ő sem ismeri, mikor a plébános egy-egy tenyésztési titkának a magyarázatát hálásan fogadta, másrészt csalahatatlant szert ajánlott neki a rózsapénész ellen, végül megkérte, hogy fogadjon el tőle néhány újdonságot. Ir az édes anyjának szemes hajtásokért; három nap alatt itt lesznek... Az öreg végre csaknem megölelte...

— «Igazán, kedves uram ócsém, nagy örömet okoz nekem ezzel a szíves ajánlatával. Ugyis ritkán jut a szegény ember ilyen félreeső helyen hasonló szerencséhez. A Tamásy báró régi kertésze azelőtt megkönyörült rajtam, de a mostani fősvényebb a Harpagonnál... Engedje meg, hogy a szíveségét megszolgáljam egy másikkal. A Vendelnél van megszállva, ugy-e?»

— «A bírónál, igen!»

— «Hosszabb ideig akar itt maradni?»

A mérnök megrángatta a vállait.

— «Magam se tudom! A helyzet itt — sajnos — oly átkozottul tiszta, hogy értelme voltaképpen nincsen is az időzéseknek. De azért pár napig mégis maradnom kell. Az ember soha se tudja, nem szolgál-e mégis a szerencse?»

A plébános fanyar mosollyal megrázta a fejét.

— «No, jó, jó, hanem csak arra figyelmeztetem, hogy bajos lesz a Vendelnél megszállni.»

— «Csak nem gondolja, — nevetett a mérnök, — hogy kiteszi a szűrőmet?»

— «Hát azt voltaképpen nem lehet tudni! Furesza ember az a Vendel... Hát erre az esetre szívesen látom vendéül mérnök urat. A házam keresztényi ház, magyar plébános háza, mindig nyitva áll a hajléktalanok előtt»...

Képes Zoltán megköszönte a szíves ajánlatot és visszatért a koremasába. Oda ült — mint már mondtuk — a hűvös tornácba a terítettlen, kerek kis asztal mellé, a baljával csöndesen dobogott és nézegette a szivar két füstjének a szállongását.

Egyszer a folyosó végén egy nő lépett ki a konyhából. Hizodalmas, nagy alak volt, magasra rakott frizurával, vörös-zöld sávos zekében, rövides, kék szoknyában. Csak úgy virított ki alóla a vörös harisnya, meg a selyemhímzésű, kopogó szegedi papucs. A gömbölyű kézfejről imbolygott az ezüstkarpercz lógó csecsebecsége.

Öblös hangon hátraktáltott az udvarra.

— «Azt a Sárít kerítid elő, te Zsófi! Valahol ott lesz megint a kertben.»

Aztán csipőre rakott félkézzel a mérnök felé fordult. Képes azonnal tisztában volt az iránt, hogy ez a kemény nézésű asszony nem fogja tőle kérdezni, hogy mit parancsol. Itt ő rá már mindenki haragszik.

Felállt tehát és illedelmesen levette a kalapját.

— «A... a tekintetes asszonyhoz van szerencsém?»

— «A házi asszony vagyok!»

— «Nevem Képes Zoltán, mérnök. Egy kis ebédet kérek, ha a tekintetes asszonynak nem lennék alkalmatlan.»

— «Akár huszad magával lehetne itt... A Vargáné létai fogadója, hál' isten, be van rendezve!»

— Oh, látom, látom! — Ez a szép, széles épület, cseréptetőre, ez a tágas udvar, körül a magtárak, istállók. Egész hótél! ...

— «Elhiszem azt! Uri lak volt ez; a Tamásy

báróé. Ugy váltotta meg az uram atyja a koremai joggal együtt drága pénzen»...

A mérnök buzógan ráütötte a fejével.

— «Ugy-e, hogy drága pénzen, tekintetes asszony! Látszik is itt a mód, a bőség mindenütt.»

Az asszony tekintete láthatólag lágyult.

A mérnök folytatta a jámbor beszédet.

— «Ugy kiválik ez az uri ház, hogy az ember nem is érti, hogyan kerül ide ebbe a rongyos faluba. Bár igaz, hogy ezt másról se igen érti.»

Az a bámulattal telt tekintet, melylyel a mérnök végig nézte az asszonyt, és mely a beszédjét világosan magyarázta, ennek az arczába szöktette az öröm pirját. Ám Vargáné az ilyenekben szerette az egyenes beszédet.

— «Én rá nem céloz, ugy-e?»

A mérnök benső örömmel látta, hogy jó uton jár.

— «Valóban kegyedről, kinek egész megjelenéséből annyira kitünik az udvarias izlés, az előkelőség... Hogyan is érintkezhetik kegyed ezzel a sok közönséges népséggel?»

— «Oh, undorodva, uram! Undorodva!»

— «Teljesen világos előttem, hogy ilyen nő, mint kegyed, csak önmegtadással él a létai viszonyok közt. Művelt lelkületű ember csakis a hozzá hasonlókat érezheti magát jól, a lelki elhagyatottság a legkeservebb. És kegyed ilyennek a tragikus áldozata.»

Az asszony szeme kéjesen elbágyadt. De aztán egyszerre szikrázni kezdett.

— «Hát te mit leskelődsz itt?»

A tornác oszlopa mögül egy fiatal szőke lány lépett ki a legnagyobb zavarban.

— «Nem leselkedtem, mama... Most jövök a kert felől»...

— «Pusztulj!»

Ezután ismét lágy hangon mondá:

— «Régen nem esett lelkemnek annyira jól a beszéd, mint az öné, mérnök úr!... Tessék beszélni az ebédre. Azonnal terítették. Bár megúghatom, — tévé hozzá kaczer mosollyal, — hogy nem az uram jószántából! ...»

Vargáné gráciával meghajította a tornyos frizuráját és bement a konyhába.

Képes azonban nem sétált be az ebédlőbe. Oly kellemes, hűvös árny volt itt az oszlopos folyosón! Új szivarra gyújtott és kikönyökölt a magas ambutsra.

— «Vegyen az úr epret, gombát!» — hangzott a folyosó falának a tövéből egy friss, érdes hang.

Rongyos legény ült ott. Lyukas volt karimátlan mátyástollas kalapja, a fekete ing, a bocskor. Barna, üde arczából pár nagy, fekete szem ragyogott a mérnök felé. Körülötte gombás szakajtók, bogyós kosárák állottak.

— «Hogy az az eper?»

— «Egy hatos, uram!»

— «Add föl!»

A mérnök eszegetni kezdte a gyümölcsöt.

— «Hogy hinak, gyerek?»

— «Jakabnak.»

— «Hát még?»

— «Úgy csúfolnak, hogy «Nyiszi.»

— «Csúfolnak?»

— «Igen, gyermekkoromban azzal ijesztgettek, hogy lenyisszálják a nyakamat. «Nyiszi!»

Mutatta az egyik mutató ujjával a másikon.

— «Hát a bősületes neved?»

A gyerek megrángatta a vállát.

— «Falú gyereke vagyok.»

— «Nincsen apád?»

— «Se anyám. A Koloszar oszmadia a nevelőm.»

Minden keserűség nélkül mondta.

Képes szeme megakadt valamin. Jakab mellett jókora zacskó feküdt; annak a nyitott szájá-

ból valami fekete, csillámzó kőzetfélék sötétlete.

— «Mi az abban a zsákban?»

Jakab felnyújtott egy darabot.

— «Nem tudom. Azt mondja a nevelőm, fűtenek vele. Pedig nem ég. Jobb az istállóba a tömés közé. Szárazat tart.»

A mérnök figyelmesen megnézte az ásványt.

— «Hol találtad ezt?»

— «Ott, messze bent az erdőn! A Gerjénesben.»

Képes Zoltán még egy kosárával megvett a pompás gyümölcsből és folytatta a beszélgetést.

— «Van-e sok eper az erdőn?»

— «Már miért ne lenne?»

— «Hát gomba?»

— «Tegnap esett; hogy ne volna? Ekkora bokrokkal!»

— «Sokat vagy az erdőn!»

— «Mikor abból élünk, a mit onnan hozok!»

— «A nevelőd is?»

— «Az ám, mert az ősszel beleszaladt a dikics a kezébe. Meg se tudja fogni a dratvát.»

— «Hol laktok?»

— «A felső falu végén. Miért kérdezi az úr?»

— «Elszakadt a cipőm talpa. Talán megfoltozza a májszter.»

— «A Koloszar? Nem az többet ebben a világéletben.»

A fiu hirtelen megszakította a beszédet, felszökött, egy epreskosárral, mely szőlőlevéllel gondosan le volt takarva, oda ugrott a folyosó szögbe törött tulsó falához.

— «Sári kisasszony! Sári kisasszony! Ezt magának hoztam! De igen édes!»

A koremasárosné lánya mosolyogva kihajolt.

— «Köszönöm, Jakab. Gyere később a konyhára. Az öregnek tettem félre egy kis jó húsvésvet»...

Egy szolgáló elvörösödvé jelentette a mérnöknek, hogy az ő leveise is az asztalon van.

(Folytatása következik.)

FONJ! FONJ!

Esthlandi népdal.

Fordította Mauer Károly.

Búsulva ült a lány,
Fonva nappal s éjszakán;
Kint zubogva víz omolt,
Szél fűtyölt, madár dalolt.

Rózsák nem metszenek,
Csak én nem kellek senkinek;
Év telik s tűnik idő
S értem hajb, senki se jó.

«Fonj, fonj! leányom fonj!
Holnap jön kérőd bizony!»
Font a lány s a könny fakadt
De kérője nem akadt.

A RÓZSA SZÜLETÉSE.

(Rückert.)

Rózsafának ágát rágtá kis bárányka,
Játszi kedvtelésből, nem, hogy azt megbánta.

Rózsáág tövise erre pelyhet tép ki
A bárány gyapjából; ő azt meg sem érzi.

A tövis a pelyhet újjai közt tartva,
Kis fülme jó im, hogy fészket ott rakja.

És így szól: «Add nekem azt a puha pelyhet,
Hogyha kész lesz fészke, hálából dalt zengek.»

Átad az, édes dalt zeng a fülme
S a tövisen rózsá fakad örömböbe.

SÁRKÁNY IMRE.

KOSSUTH A FOGSÁGBAN.

IV.

1838 április havában Kossuthné ágyba dönti a kór, meg a vész napjaiban kiállt izgalom s ettől fogva Kossuth erőlen öreg atyja kénytelen tollat fogni, hogy koronként tudósítsa fiát családi ügyeikről.

E tudósításokból mely levertséggel értesült Kossuth, hogy édes anyját súlyos szervei baj fenyegeti. Legelső gondolata volt, hogy anyja falura ránduljon. De hogyan, mikép? Szegénysége soha sem súlyosodott olyan nyomasztólal lelkére, mint ebben a pillanatban. Igaz, hogy akadtak jó emberek, kik versenyt igyekeztek szolgálatot tenni Kossuth anyjának. Ráday Pécelre hívta meg, Csepessányi Békésre. Kossuth maga Promontort ajánlotta, de abban nem kételkedett, hogy előbb-utóbb mindenesetre fűrdőre fog kelteni mennie, még pedig Vihnyére, Pöstyénre, vagy Füredre. Már régóta nógatta szüleit, hogy legalább a nyári hónapokat töltsék a Zugligetben, hiszen «nem kerül sokkal többé» — számítgatta magában. Fájdalom, semmi sem lett belőle. A kenyérkeresőtől és legfőbb istápjától megfosztott Kossuth-családnak nagyon össze kellett húznia magát, habár a két nagyobbik nővér már ekkor férjnél volt; Emilia, Zsulavszkyné Szürthén, Karolina, Breznainé Ujhelyben. Utóbbinak két virgoncz, életerős gyermeke, egy lány, meg egy fiu, bátyjok érdeklődésének leggyöngédebb tárgya, a ki szeretettel igyekszik rábeszélni anyját, hogy a két gyermeket pár óra vegye magához. «Annak a kis makacsfejű leánynak szüksége volna rá», jegyzi meg, míg a fiút, Pistát, kinek névnapjára valami ajándékot kér vétetni az ő nevében, attól félti, «hogy eldurvult a pataki kollégiumban.»

Tudjuk, hogy a fent nevezett két nővéren kívül Kossuthnak még két húga volt: Zsuzsánna — vagy mint Kossuth maga nevezni szokta: Zuzi, később Meszlényiné, és Lujza, ki utóbb Ruttkayhoz ment férjhez. Utóbbi Kossuth ez időben csak a bizalmas Viki néven említi, s levelei egyikének egy passzusa után, melyben névnapjok együttes megtartásáról emlékezik, úgy látszik, hogy a keresztségben tulajdonképen Ludovika nevet nyert. Gyermekkori emlékein elmerengve, visszaemlékezik Kossuth, hogy hányszor dorgálta az ő Viki húgát, a mért barátjával mindig német nyelven levelezett. A fogságból irt levelekből megtudjuk, hogy az otthon maradt két nővér közt Viki az, a ki korábban ment férjhez, mert már 1838 decemberében két hónapos házas. Völegénye ügyvéd, vagyonos szülők gyermeke, a ki Kossuthot Pozsonyban léte alatt gyakran látta, de hogy mi a neve, azt anyja elfeledi megírni. Kezdetben Kossuth úgy akarja, hogy közös névnapjukon, augusztusban legyen az esküvő, s e czélból azzal is kész siettetni bizonyos Rozgonyiné elleni pöre lebonyolítását, hogy hajlandó inkább a követelés egy vitás 600 forintos tételéről lemondani, csak hogy a kiházasítás költségeit fedezhesse. A fiatal leánynak közbejött súlyos betegsége azonban késő ózre halasztotta az esküvőt.

Még szebbé teszi Kossuthnak ez önzetlen viselkedését az, hogy bár szülei s maga húga is készek lettek volna a családi ünnepélyt elhalasztani bátyjok kiszabadulásáig, mert hisz a lányok megfogadták, hogy még nyilvános mulatságokon sem vesznek részt addig: Kossuth nem akart egy pillanatig sem akadály lenni húga boldogsága előtt.

Csodálkozhatunk-e azon, hogy Kossuth szellemi felsőbbisége, jellemének ragyogó tisztasága bizonyos tekintélyt gyakorolt még családja szűkebb körében is? Ő nem tartozott azon nagyságok közé, kik közelben és életök bensőbb viszonyai közt erkölcsi magaslataikról mintegy leszállni látszanak; sőt ellenkezőleg, itt tűnt ki leginkább lényének egész nemessége, mely megnyitotta előtte mindenkiné szívét, a ki hozzá közelített, úgy, hogy bősögre, Zsulavszky is, mikor pár ezer heverő forintja mikénti gyümölcsötzetésén töpreng, ő hozzá fordul legelső bizalommal tanácsért. És Kossuth tanácsa valóban élénk bizonyossága, nagy idealokért hevülő lelke dacára is realis és józan számításának. Véleménye az, hogy sógora ne fektesse pénzt bizonytalan vállalatokba, hanem tegye inkább takarékpénztárba. Vagy ha az aratás nem rossz, az esetben vidékükön jutányosan lehet, — úgy

mond, — augusztusban kötést csinálni krajnai gazdákkal pálinkára, mert pénzre van ilyenkor szükségök, hogy a debreczeni vásáron marhát vásárolhassanak hízalásra. Már most, — teszi hozzá, — januártól, februártól, a pálinka-átadás idejéig jó rakás hordó elállhat Lina huga újhelyi pincezében, egész a kereszturni tavaszi vásárig, a mikor aztán minden iteze legalább egy krajczár tiszta nyereséggel adható el.

Hogy Zsulavszky követte-e azt a tanácsot, alig hiszszük, mert már nem sokkal utóbb arra szánta magát, hogy családjával együtt szülőföldjére, Galicziába tér vissza. És Kossuth, mintha egy csodálatos előérzet szállotta volna meg, nem hogy lebeszélne, de sőt helyesli elhatározását, mert tudja, hogy «ő a hazafiság kötelei nemzetéhez csatolják; illő tehát, hogy gyermekeit lengyelekké nevelje.» Nem szereti senkiben, — írja, — ha a morális, vagy fizikai kénytelenesség szerencsétlen esetét kivéve hont cserél. Mintha saját jövőjébe látott volna, mikor ezt írta.

Pedig szerény családjának most jobban szüksége lett volna támaszra és földérintő családi körre, mint valaha. Az 1838 év rosszul végződött. Kossuthné egyre gyöngéledett, Lina, Zuzi is betegeskedett, míg Milit mellfájás kirozta, Lujza kornyodásáról nem is szólva. Ez, de talán a növekvő szükség is arra indította a családot, hogy a Dabásra költözés tervével foglalkozzék. S Kossuthnak tetszett is az eszme; csak azt szerette volna, ha egy kis mezei gazdaságot is vettek volna, hogy Zsulavszkyék is velök maradhassanak.

Ő maga egyébiránt meglehetősen helyreállt az utóbbi hónapok alatt. Most már szabad volt gyümölcsöt és zöldséget is ennie, a minek igen megörül s nem is habozik azonnal jó duránczai szilvát és meggyet, vagy somot kéni cukorba főzve. Nagy hatással van lelkületére az is, hogy, mint december 24-ikén megtudta, immár perében zárat tüzetett ki január 21-ikére. A szerető atya nem akarta addig elhagyni Pestet, míg elutazása előtt a hétszemélyes tábla bírát sorra nem járja. Hiába ellenzte Kossuth ezt, hivatkozván arra, hogy a bíró ugys eskü alatt köteles eljárni, s hogy ő maga azon öt év alatt, míg bírói szeptet ült, sem egy szóbeli információt ki nem hallgatott, sem egy írásbelit el nem olvasott. S tiszta önérzettel kiált fel: «A mi az ingatag sokaság felőlemi illetét illeti, annyit a bírőval kezelt fogva eszközölhet ugyan, hogy egykor, ha majd lefolyd az istentől nekem mért napok, idegen földön fognak nyugodni telemekim,» de hozzátesszi, hogy Chateaubrianddal vigasztalja magát, a ki szerint nem a gyávaság és a bűn itél legfőbb bíróként az erény és a bátorság felett. Bármint tiltakozott is azonban, nem akadályozhatta meg, hogy atyja, mielőtt eltávozott volna, hosszú és meghatóan irt információban ne forduljon itélni hivatott bírálóhoz.

Ez volt utolsó kísérlete, melyet fia megmentésére tett. Pár hó múlva, 1839 június 13-án örökre lehunyta szemét dabasi magányában az áldott jó öreg, a nélkül, hogy szeretett fiát fogsága alatt csak egyszer is láthatta volna.

Egyébiránt Kossuth sorsa most abban az arányban nézett javulásként elébe, a mint elkezdett az ítéletmondás ideje. Betegsége sem zaklatta többé, s így az 1839. évi farsangot, — már a mennyire egy szegény államfogyóltól telhetik — meglehetősen vígan töltötte. Tudniillik, hogy megengedhetett magának némi szerény excessust is, a mi abból állt, hogy valahányszor a farsangon át a közeli fogadóban farsangi fánkot süttöttek, vagy fagyalt volt kapható, mindig vitetett magának, s mivel ez igen gyakran történt, tehát a szokottnál kissé nagyobb költségekre is ragadta.

De mindennél kibékítőbb hatással volt rá ez év februárjában a várparancsnok, Lederer báró altábornagy személyes látogatása börtönében. A humánus főtiszt egyenesen azzal lépett be, hogy boecsanatot kért, a miért állása köteleességévé teszi neki a beérkező levelek elolvasását. Így jutott ahhoz, hogy Kossuth művelt lelkű Zuzi nővére levelét is elolvasta, s nem állhatott ellent azon vágyának, hogy személyesen is ki ne fejezze meglepetését a fiatal hölgy nagy tudományos képzettségé felett. Mi eshetett volna Kossuthnak jobban e magaslatól szavaknál! Sietett is tudatni húgával a kitüntető elismerést oly ember részéről, kitől legkevésbé várta.

A válaszul irt levélhez ez úttal egész kosáryni

küldemény volt csatolva. Heckenastárvizkönyve, 50 forint készpénz s öt üveg befőtt gyümölcs. Egyik üvegen azonban kedvetlen meglepetéssel vette észre, hogy az egy darab papirosba van göngyöltve, melyben azon elismerő levelet ismerte föl, melyet egykor Dókus László zempléni megyei alispán küldött neki abból az időből, mikor a kholera először rohanta meg Újhelyt s a közlekedéstől elzárt város 8—9 ezer, kétharmad részben piacról élő lakosa körében az intőzkedés reá és a tanácsra lön bízva. Milyen fájó, de büszke emlékek járják át Kossuth lelkét, midőn visszagondol a pusztító ragály dűlásaira, az éhség és inség sötét képeire, melyek már-már a város megtámadására és fölgujtására ragadták a véres tetellegességre vetemedett környékbeli pórnépet. Visszaemlékezik rá, hogyan töltötte napjait a kórház és a magánbetegek látogatásával, a halottak eltakarításával, a munkátlank foglalkoztatásával, s utolsó fillére feláldozása után segélykoldulással, s a szétbomlott rend helyreállításával, míg éjjel aztán «a csendörök inogó szolgálati képességének támogatására kellett vállalkoznia, s ha fáradt tagjait végre kissé pihenésre fektette, hajnalban újra csoportosan verték föl az éjén át történt új veszedelmek és szerencsétlenségek hírnökei.»

De különösen egy epizód ragadja meg lelkét a múlt emlékeinek zibongó raja közt. Az a jelenet, mikor a megye területéről biztosabb helyre távozó alkormányzót az útját álló lázadó csapatok elől ő maga vette oltalmába, s békítő szavának sikerült a lázongó lakosságot annyira megfékezni, hogy nemcsak Újhelyt kímélte meg, hanem meg tudta gátolni azt is, hogy a forogás a Bodrogközre át ne harapózzék.

A múlt iránti emez ösztön szerű s lényének alapját képező kegyelettel ütközik meg Kossuth azon, hogy iratai befőttes üvegekre kerülnek s némi gúnynyal írja, hogy képzeli «más hasonló levelem is azóta milyen szép kalácsok sültettek.» Figyelmezteti is anyját, hogy jobban őriztesse iratait. Ő e leveleket, — írja tovább, — azért tartja meg, mert rég bántja, hogy történetiróink oly kevéssé használják fel nálunk azt a gazdag kútforrást, melyet a magánosok birtokában levő levelek nyújtanak. S innen az, hogy ütközlet leírásaiban gazdag történetünk, de oly historikán, mely a kornak sajtószárait, a nép belső életét is visszatükröznék, nincsen. «Épen minap olvastam, — folytatja, — a «Hírnök» szemléjében Bethlenen Kun Ilonához írt két szerelmes levelet. Lehet-e embernek, a ki nem szerelmes, sőt igazán tán soha sem volt, minden bizonynyal többet nem les, ennél soványabb holmi, mint egy pár szerelmes levél, s azért egy-egy ily levél sokkal helyesebb ismeret ad nemzetünk akkori belső életéről, pallérozódásáról, civilizációjáról s a társadalmi lét alapját képező családi élete sajátosságáról, mint egy egész krónika, melyben a legnagyobb szabotossággal le van írva, hány ember esett el Nagyvárad alatt?» ...

Nemcsak a mindjövők gyűrűlind kezdene a nagybecsű és rendkívül tanulságos levelek. A mint ugyanis Kossuth pöre eldőlt a táblán, mely őt február 23-án az ítélet kihir-

detésétől számított három évi fogházra ítélte, a mit aztán a hétszemélyes tábla négy évre emelt fel, attól fogva nem volt akadály annak, hogy övéi Kossuthot börtönében meglátogathassák. 1839 márczius 10-én ennek folytán a szerető édesanya csakugyan keblére is szoríthatta sokat szenvedett fiát, kit legkisebb testvére kíséretében látogatott meg. Engedély ugyan a testvér beocsátására nem volt, de Lederer báró, kinek lovagias és humánus bánásmódját Kossuth is elismeréssel emlegeti, megengedte testvéreinek is, hogy külön-külön meglátogathassák.

Mintha kedélye is megnyugodott, elcsillapult volna sorsának megpecsételésével. Leveleiből több derű és kibékültség sugárzik. Élveledik Deák Ferenczel, hallván, hogy lesóványodott, s tréfásan kérdi anyjától, hogy talán házasodni készül? «Kár, — jegyzi meg, — hogy a kehidai két testvér maradékkal nem készül

Kétségtelenül egyik legszebb vasútvonalra lesz hazánkban a mármarosziget-határszéli, 87,5 kilométer hosszú vasút. A magas hegyek között sebesen hömpölygő Felső-Tiszamentén halad a pálya meglepő változatosságú mutató vadregényes szép vidékeken át, melyeken most a szorgos kezek ezreinek fáradsága állítja föl azt a sok nagy vashidat, melyek hol magán a Tiszán, hol mély völgyeken lépnek át, vágják és robbantják ama kisebb-nagyobb alagutakat, és vágják a félelmetesen meredek hegyoldalak lejtőibe a sinek kanyargós útjait, melyeken rövid idő múlva a zakatoló gőzkocsok sípjainak eddig itt ismeretlen visszhangjai közt fognak száguldan a természet szépségein elámuló utassal, ki alig gondolna rá, hogy e ritka szép vidéken haladó vasút nagy részt a ridig stratégiai szempontoknak is köszöni képülését.

A Mármaros-Szigettől Nagy-Boocsóig terjedő rövid vonalrész tulajdonképpen már kész vasút, a mennyiben egy magántársaság már korábban létesítette és most csak átalakítási munkálatok szükségesek rajta, mielőtt az államvasútát átvenné, mint kezdőszakaszát az egész vasútnak, melynek Boocsótól a határig építendő része még úgyis 76,5 km. Mármaros-Szigettől a határig, — mint említettük — a vonal 87,5 km., míg ugyane két végpont között a légvonal hossza csak 59 km., a mi már is eléggé tanúsítja, mily kanyargós, kerülő utakon kell a vasútnak haladnia. Az osztrákok Sztaniszló felől építik a csatlakozást valamivel hosszabb vonallal ugyan, de jóval kisebb nehézségekkel. A magyar vonal építését Gregersen G. és fia, budapesti vállalkozó ezéig 1893 márczius havában kezdte meg.

A vonalon kerek számmal 2.500.000 köbméter föld- és sziklatömeg mozgósítandó. Kilencz nagyobb vashid épül a vonalon, még pedig egy a Vissó folyó és nyolcz a Tisza fölött. A leg-hosszabb tiszai hid 115 méter. Nagyobb völgyhid három, kisebb műtárgy pedig több száz. Alagút van öt, s leghosszabb a határszéli. A vasút összes költsége 13 1/2 millió forinttal van előirányozva, a hidak és átvezetők falazata 1 1/2 millió forinttal, ezek vasszerkezete 700.000 forinttal, az alagútak költsége 1.200.000 forinttal. A vonal kilométerenként mintegy 175.000 forintba kerül. Fogalmat adhat az építkezés óriási voltáról, hogy 15—16.000 munkás dolgozik jelenleg is.

A miniszter összesen négy napot töltött e nagy munkálatoknál. Kíséretében voltak: Ludvig államvasúti elnök-igazgató, (ki mindhárom képünkön a miniszter mellett látható), Robitzek igazgató, Bartsch és Fischer főfelügyelők és Lers miniszteri fogalmazó. A vonalon fölüljárósítók adására részint a vállalat szakasz-mérnökei csatlakoztak hozzá, illetőleg a vállalkozó Gregersen Guilbrand az egész bejáráson maga is kísérté, másrészt az államvasutaknak építészeti alkalmazottjai, kiknek főnöke, Bachmayer felügyelő, szintén az egész úton mellette volt.

A miniszter meggyőződött, hogy a munkálatok három hónap alatt igen sokat haladtak előre, noha igen kemény küzdelmet kell a természeti nehézségek ellen vinni. Számos helyen több száz méternyi hosszban a tavaszi esőzések és talajvizek miatt földcsuszamlások állottak

be; másutt az aláasótt hegylejtők megtámasztása és a vízlevezetés járt balsikerrel, minduntalan hátráltatva a munka folyamatát és tetemes anyagi károkat okozva.

Általában a vállalat igen nagy fölszereléssel dolgozik, s a hol csak lehet, a gépek erejével támogatja az emberi erőt. Az építő vonal mentén mindenütt ideiglenes, keskeny kis vágányokon apró gőzökötől vontatott kocsikon szállítják az építési anyagokat, illetőleg vizsík odább a kiásott földet és törmelékét; a hegyoldalakon gőzsziklók húzzák fel az anyagszállító kocsikat, sőt hajtó erőnek a gőzgépek helyett a zuhogó hegyi patakot is felhasználják. De az országúton is élénk az élet; lépten-nyomon találkozik a sinekkel, köveket szállító szekerek sorával. Alig gondolná azonban az ember, hogy a roppant hegyesek közepette gyakran mily messziről kénytelen a vállalat az építkezésre s főleg a hidpillérek, alagutak és vizmoszta falazások építésére alkalmas köveket hordatni. Igen érdekes itt többek közt a kőbányai vasút Kevele nevezetű helység mellett, melyet úgyis csak a vállalat teremtett, mint munkásai és mérnökei lakóhelyül szolgáló épületesoport. Ezen az építkezés idejére és céljaira épült öt kilométernyi hosszú, és fel a magas, fenyőerdős hegyek közé vezető keskeny, kanyargós és igen meredek vasúton szállítatják a magasban talált alkalmas kőanyag le a völgybe az építkezéshez. E kissé veszedelmes hegyi vasúton az egyes kis kocsikat felfelé két-két egymás elé fogott apró ló vonja, míg lefelé a kövekkel megrakott kocsik, erős dörzs-fékek szabályoztatva, maguktól futnak. A miniszter és kísérete fel és lefelé ily apró kocsikon ugyanily módon tette meg az érdekes utat.

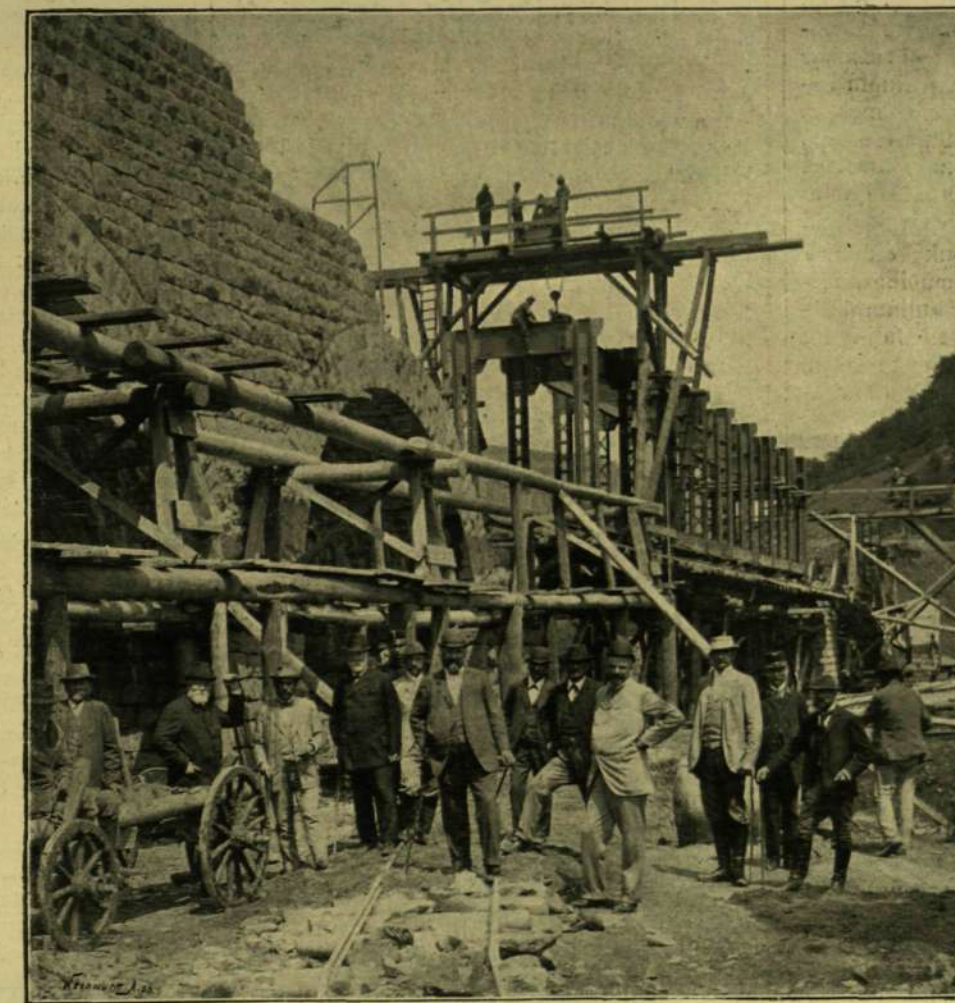
Igen serényen folyik az alagútak építése is. Épen a határon át vonul a leg-hosszabb alagút, melynek 1220 méternyi hosszából 568 méter épül magyar részről, túlsó 652 méternyi részét pedig az osztrákok készítik. A miniszter és kísérete apró munkásmécskekkel haladt be ezen, a munka zajától dübörgő sötét, nedves földüregbe egészen odáig, hol már galicziai területre léptek. Az alagút egyes szakaszain már szabadon és mereven állanak a falazat-gyűrűk, másoknál még csak a vasos fatörzsek és dűczolások tartják a földtömeget és védik az üreget a beomlás ellen.

Képeinknek egyike, — melyek Vágó Bertalan államvasúti hivatalnok kitűnő pillanatfelvételei után készültek, — a minisztert és kíséretét a medvesi alagút bejáratí nyílása előtt mutatja. Ezen alagútban, mely csak 212 méter hosszú, de melynek falazata már majdnem teljesen kész, a miniszter kíséretével együtt a pró pályakocsikon ment, s ugyanilyeneken le az ideiglenes keskeny vágányokon a «Zemir» állomásig, közben szédítő magas völgyáthidalások tetején haladván át, melyek a felállítandó vashidak helyett egyelőre roppant magasságú fagerendáztokból vannak összetákolva. Másik két képünkön a borkúti tiszai hid látható, mely a miniszter ottlétekor még épen szerelés alatt állott. Vasszerkezete, valamint a többi hidaké is, a magyar kir. államvasutak budapesti gépgyárában ké-

sült. A hid vasszerkezetű főnyílása 50 méter, van azonkívül 4 melléknyílása, 10 méteres boltozatokkal; magassága a Tisza medre felett 25 méter. Általában eddig a munkálatoknak összesen 60 %-a van meg és folyó évi december 1-ig előreláthatólag annyira elkészül a vonal, hogy szükség esetén már vonatok is közlekedhetnek rajta; pedig a múlt évi nyarán, alig hogy a munkához erélyesebben hozzáfogtak, a vonal

A medvesi alagút bejáratánál.

Az épülő borkúti Tisza-hidnál.

LUKÁCS BÉLA KERESKEDELMI MINISZTER A MÁRMAROSSZIGET-HATÁRSZÉLI VASÚT ÉPÍTÉSÉNél.

TIZENEGY HÓNAP DAHOME ORSZÁGBAN.

Tinayre francia író és rajzoló fölvásása a magyar földrajzi társaságban. *
Franciaiból fordította Jankovich Béla.

A francia sajtó részéről megbízást nyervén, Dahoméba mentem, hogy eként Dadds ezredes katonai kiküldetéséhez csatlakozzam és egyúttal az országot kereskedelmi szempontból is tanulmányozhassam. Azon időtájt, midőn a francia kormány azon sértések megtorlására magát elhatározta, melyeket afrikai ő felsége, Behanzin, Dahome királya zászlónkon elkövetett, még Algírban időztem, hová a «Monde Illustré» képes hetilap szerkesztősége művészi feladatok teljesítése céljából kiküldött. Ennek folytán először Algírból visszatértem Marseillebe; onnét 1892 május 15-ikén a «Tibet» nevű gőzcsón indultam útnak Dahoméba.

Nem akarom önöket az úti események felsorolásával fárasztani, sem azon kirándulások leírásával, melyeket útközben a francia, angol, spanyol és német gyarmatok állomásaira tettem. Elégséges lesz felemlítenem, hogy 28 napi tengeri út után végre megpillantottam Dahome partjait; először Wydah, utána Kotonon környéke tűnt fel a láthatáron; ez utóbbi kikötőhely az, a hol partra szálltam.

Nyugat-Afrika térképén Kotonon helység nagy betűkkel van jelölve, noha mindössze csak néhány, a kopár parton elszórtan fekvő házból áll. Egy nagy faház (blockhouse), mely veszély esetében az európaiak menhelye, néhány raktár zászlópóznákkal a homlokzatuk előtt, néhány kaszárnya, kórház és egy kimagasló telegrafhivatal-épület: ezek Kotonon nevezetességei. Azon pár kókuszdíofa kivételével, melyeket a Régis raktár telkén találhatunk, növényzet is alig látható. Úton-útfélen bokáig süppedünk a mély homokba, melyben itt tömördek földi bolha (pulex penetreus) tanyázik.

* Tinayre Ábel írt a hetvenes években, mint még gyermek, humorosabb ideig tartózkodott hazánkban s középiskolai tanulmányait is itt kezdte meg a budapesti reform. főgymnáziumban. Szülei a német-francia háború végén támadt commune-mozgalomba keveredvén, átjárt Párisban a hadi törvényszék fölbölvette, anyját pedig, ki ismert regény- és ifjúsági író, gyermekével együtt száműzték. Így került a család Budapestre, hol az anya főleg francia leczkék adásával tartotta fenn családját. Ugyanitt kezdte meg ifjúsági iratai közül «Bibliothèque des petits» (Gyermekek könyvtára) című az a jeles füzet-sorozatot, melyben Franciaország jelen századi nagy embereinek gyermekkori életrajzát beszéli el, rendkívül szép és vonzó naiv nyelven. Tinayrené később szabadságot nyervén a hazatérésre, a gyermekek otthon folytatták s végezték be iskolai pályáikat. Ketten, Lajos és Ábel, festők lettek, míg a másik testvérük a metsző művészetben jutott jó hírnévre. A dahomei háború alkalmával Ábel szabadságot kapott, hogy mint francia képes lapok munkatársa kísérhesse a francia hadsereget. A háború végétől hazánkban át vette útját hazafelé. Itt időzés közben tartotta a Magyar Földrajzi Társaság egyik fölőlvásó ülésén francia nyelven afrikai útjáról ez érdekes előadást, melyet saját rajzaival együtt lapunknak engedett át. Szerk.

E miatt kénytelenek vagyunk lábainkat minden este megvizsgálni, mert ezen fereg csipése még a négrek fekete lábait is kivörösíti.

Mindzene daczára nem kételkedem, hogy Kotononra nagy jövő vár. Az egész éven át lengedező tengeri szellő hűsíti a levegőt és aránylag kellemes teszi a benne való tartózkodást. Az új, vasból épített rakodó hid, mely 280 méternyire benyúlik a tengerbe, elhárítja a parti zátonyok veszélyeit és kétségtelenül emelni fogja a helység kereskedelmét.

Nyugat-Afrika partjain, Szenegaltól elkezdve Gabonig, mindenütt találjuk ezen zátonyokat; sőt a guineai öbölben oly elterjedtek, hogy az teljesen hajózáhatatlan miattuk. Keletkezésük oka a homok folytonos fölhalmozódásában keresendő, mely a parttal egyközöl üllepedik le. A tenger hullámai nagy erővel rotnak ezen akadálynak, viharos időben magasban felszökken és onnét mennydörgésszerű robajjal zúdulnak a part felé. Mielőtt Kotononban a hid elkészült, csónakok kellett az akadályon keresztül partra jutni; úgyszintén a kereskedők sem szállíthaták árucikkeiket más úton a hajóra.

Ily átkelés alatt mily izgalmas pillanatok élünk át, az elképzelhető. Egy-egy csónakban 12 fekete bensülött ül a minak törzséből, kik ügyes evezők híreben állanak. Terhének felvétele után gyenge ladikunk elhagyja a hajót, mina barátaink énekelve egy ütében eveznek. Főnökük a csónak végén állva, biztos kézzel irányítja a kormány rudját.

A zátonyhoz közelítve lassítják munkájukat; csónakunk vigyázattal halad előre; majd megáll. Most előttünk van a zátony. A főnök firkés tekintettel figyel a hullámokra és lesi a kedvező pillanatot. Hirtelen elkiáltja magát; e jelre társai lapátjaikat vízbe merítik és teljes erővel fognak a munkához. A csónak neki megy a habzó hullámoknak, melyek ide-oda vetik, föl-emelik, majd a mélységbe rántják, hol elűnik, mintha a hullámok elnyelték volna; de odább újra előbukkan, orrát a levegőbe emelve. Minek utána ily módon szédítő gyorsasággal százszor kimenekültünk az örvényből, végre finom homokot érzünk, melyen csónakunk megfeneklik. Ezen izgalmas jelenetek közben a paron álló bensülöttek tele torokkal kiabálnak, lovaikat farkuknál fogva rángatják és csörgökkel teleaggatott bálványukat a levegőben csóválgatják.

Ilykép nyilvánul fohászokadásuk «Maon» istenhez, a tenger és zátony szellemeihez, miközben gondolatban kérve-kérk a hullámterítőkben lesekedő csapátok, hogy ne fálják föl társaikat. Kérelmük daczára sokszor megcsik, hogy a csónak elsüllyed és a bent ülők a kéréletlen csapák martalékaiul esnek.

Ha tekintetbe vesszük, hogy ezen veszedelmek mindenkor megújulnak, a házszor ki-vagy berakodás történik, könnyen megérthető, miért oly ismeretlen még ma is Afrika partjainak nagy része, és miért látogatják azokat az ritkán európai kereskedők. Nehézségek elkerülése céljából szükséges volna mindenütt oly rakodó hidakat építeni, mint a minőt itt láttam. Ez ugyan Kotononban sem volt még készen, mikor én oda érkeztem; de valahogy mégis sikerült magamat és podgázasomat partra szállítani.

Dodds ezredes Kotononban találtam. Épen sáncok hanyatásával volt elfoglalva, mert öt kilométernyire a helytől már ellenség által megszállott falut láttunk. Igen szívesen fogadott és rögtön meghítt, hogy csatlakozzam vezérkarához a hadjárat alatt.

A míg az erre való előkészületek folytak, a kotononi laguna mentén egy kirándulást tettem Porto-Novo városba. A vízi út odáig 8 óráig tart. A Denhan-tó partjainak érve, két karóra húzott néger holttestet pillantottunk meg, melyek fölözölása fertelmes büzt terjesztett a környéken. Mindkettő rabló volt, — mint értesültem — és Toffa, Porto-Novo királya, ez alkalommal szövetségünk itélte őket halálra. Távollab a Denhan tavának egyik kis szigetén látjuk a nagy kiterjedésű, zöldölpökre épített *Avanszuri* helységet, mely egészen az őskori zöldölpöpitményekhez hasonlít.

Porto-Novo város pár kilométernyire esik a tengertől. Van egy tava, melyet az Onéme folyó köt össze a tengerrel. E város néger lakosságát 40,000 lélekre teszik. Itt is találunk európai raktárakat, hittérítők telepítvényeit, kaszárnyá-

kat, kórházat és kormányzó palotát, stb. Mind-ezen épületek azonban némileg eltakarja az a egyszerű növényzet, mely itt a meleg földön teljes pompáját tárja elénkbe. Egymás mellett láthatjuk a baobab-fát és a pálmákat, a kókuszdiót és a mizút, a hatalmas füge- és kenyér-fákat, megtalálunk itt mindenféle fanemet, az óriás szantal-fától elkezdve, — melynek koronája alatt 2000 ember találhat árnyéket, — le egészen a virágokkal behintett magnolia-bokorig, melynek levelei közt apró madárkák csicseregnek.

Ha este felé élvezni akarjuk az illatos, friss levegőt, kiülünk lakásunk tornáczára. Távollab ének és tam-tam-hangok hangoznak felénk. Az esti szürkület hirtelen beáll. A leszálló nap sugarai mind inkább-inkább eltűnedeznek a lát-határon, de távoztukban is ezüstös fényt vetnek a tó rezgő hullámaina. Most nagy tüzek lob-bannak föl a tó partjain; a tüzek között a vad krumanak alakjai mozognak, kik ott nagy lár-mával hadi táncokat lejtnek.

Porto-Novo lakossága főleg a nago törzsből eredt; a törzsbelieken kívül látunk itt még dahomei szökevényeket, portugali és braziliai félvéreket, elvéve néhány európai kereskedőt és hivatalnokot is. Királya az utóbbi években Franciaország vazallja lett, a mi nagy jótéte-mény alattvalóira nézve, kiket azelőtt zsarno-

Dodds ezredes, a dahomei francia expedíció vezére.

világ fosztogatott és kinzott. A francziák be-avatkozása előtt a városhoz közeli és szent hírből álló erdőből gyakran vitte szét az éjjeli szellő fájdalom és kin keserves hangját. Ott áldoztak Toffa és papjai rémes isteneknek.

Toffa király még ma is féltelmes az alattvalói előtt. Magas fekete rút alak, körülbelül 50 éves, kinek szervezete pálinkaivás és 250 tagból álló háremje következtében teljesen el-silányult. Palotája, melyben meglátogattam, szerény külsejű, európai mintájú épület, melyet számos melléképület környez és magas falal kerített nagy udvar veszen körül. Mikor ebbe az udvarba belépünk, először egy vörös szőrű, lánczon álló majom kapja meg tekintetünket; e körül bálványok vannak fölállítva, melyek Priap díszítésére szolgálnak, távolabbi oltárok állatesöntök és emberi koponyák halmozát látjuk.

Bemutattak a királynak. Környezete félmezi-telenül guggolt előtte a földön. A király jelt adván, egyik rabszolgája pezsgőt hozott be és tolmácsának segítségével társalogni kezdtünk. Toffa, valahányszor egyet-egyet hörpint, mindig eltakarja arcát, mert nem fér össze királyi méltóságával, hogy alattvalói láttára igyék. Sokszor hátra fordul és egy ezüst tálba köp, melyet egyik rabszolgája tart kezében. Királyi trónusa ágyhoz hasonlít; e fölött oszlopokon nyugvó tetőzet van, ezen pedig királyi korona és ez a fölírás: «King Toffa». Mindezen díszlet nyilván valamely czirkusz lovtárából kerülhetett ide. Testén ezüstös sújtású, zöld bársony öltözet, fején tábornoki sapka van. Társalgásunk a szokások mindennapjaikon túl nem terjedt.

A királyság alattvalói, kiknek zöme, mint már mondtam, nago négekből áll, kevésbé

tehetségesek és nem is oly vitézek, mint a dahomei bennszülöttek. Tétlenül szeretnek he-nyélni; halászat és vadászat zsákmánya, néhány manioka és banán gyümölcs, kukoriczával bevetett kis darab föld teljesen kielégíti vágyaikat. Ha ezenkívül dohányra, kelmére, avagy puskaporra van szükségük, ezeket besze-rezhetik az európai raktárakban pámaolajért cserébe. Egyszóval nago barátaink tökéleje-sek módjára élnek, mert a kézimunka sehog-sincs inyükkre. Az itteni kereskedő kénytelen messze belföldre menni, hogy kereskedést üzhe-sen és kénytelen magas munkabért fizetni krumán munkásainak, kiket így is gyéren kap. Maga a nago gazda napközben tétlenül hűsöl a forrósság miatt, éjjel pedig vigan tam-tamoz. Ezen éjjeli zene Priap nevű istenüknek van szánya, de oly szertartásokkal van egybekötve, melyeket itt le nem írhatok.

A nago nők elég csinosoknak mondhatók. Öltözetük ugyan csak kagyló-öv és kőnyéből áll, de divatjuk fogatékos volta mellett sem mentek a piperező hiúságtól és órákon át elül-dögélnék a tűkör előtt. Különös gondal díszí-tik a hajukat s e mesterségben a mi legügye-sebb fodrászainkat is fölülmúlják. Nagyon sze-retnek lakmározni; de legboldogabb perczek azok, mikor fürödhetnek és utána a folyam partján a muzafák árnyékában heverészhetnek. Sajnos, azt a hibájukat is föl kell említenem, hogy e hölgyek szakadatlanul pipázgatnak. Gazdag néger nők ruházatjukban az európai divatot követik, melynek minden szeszélyét híven utá-nozzák. Nem csoda, hogy ily mezben rüta-knak tetszenek és tollas kalapjaik alatt felcziczomá-zott majmokhoz hasonlók.

Porto-Novo híres még vásáraitól is, különö-sen fakeskedelméről, melynél különös jelen-ség az, hogy kereskedők sehol sem láthatók. Az apróra vágott fát halomra gyűjtik és valamely pámaolajjal bekenet bálványuk őrizetere bízzák, s ezt annál nyugodtabban tehetik, mert nem akadna néger asszony, a ki csalással magára merné vonni az istenek haragját. Mielőtt tehát a rakásból venne valaki, előbb leszámolja egy e célra szolgáló edénybe a fa árát, vagyis annyi «kauri»-t, a mennyi az elviendő fiáért jár. Nem megható-e a vallásos hit ezen nyilvánulása?

Ugyanitt találunk francia, angol és német nagykereskedőket is, de ezek száma mindössze csak húszra tehető. Pedig Dahome igen gazdag és termékeny ország, melynek kikötőjét tenger-alatti kábel és számos gőzhajóársulat járata köti össze Marseille, Liverpool és Hamburg városokkal.

Azt hiszem, a kotononi új rakpart elkészíté-sre nagyot fog e forgalmon lendíteni, miután ezen-től az árucikkék akármilyen időjárás mellett minden kár és veszély nélkül partra lesznek szállíthatók és pedig csekélyebb költség árán, mint ennek előtte.

Pár szóval megkísértem Dahome kereskedel-mét vázolni.

Porto-Novo, Dahome és Grand-Popo fran-czia gyarmatok legfontosabb kiviteli czikkjei: a páma-olaj és páma-mandula; kevésbé kere-sett czikkje: a kancsuk, elefántesont, szines fa-nemek, kókuszdió-tej, az arachides nevű dió, stb. De e provinciák talaja egyaránt alkalmas úgy kávé-, kakao- és pamut-bokrok természé-sére, mint ezukornád-termelésére; sőt Porto-Novótól északra az Onéme folyó mentén kitünő réteket is találunk, melyek állattenyésztésre használhatók; ezeken a barmoknak már eddig-elé is tekintélyes számát tetemesen szaporíthat-nák. Hírlik, hogy az Abomey városától északra fekvő hegyekben, innen 30—40 kilométernyi távolságban, gazdag arany- és rézbányák is van-nak. A dahomei királyok idejében ezen hegyek hozzáférhetetlenek voltak európaiak részére; de kétséget nem szenved, hogy ők maguk innét nyerték azon nyers aranyat, melyet itt-ott ke-reskedőinknek eladtak. Ezen adatok után elkép-zelhetjük, mily jóvá mér még Benin tartomá-nyaira.

Másrészt a mi európai árucikkeink is szép kelendőségnek örvendenek, akár fényűzési, akár életszükségleti tárgyak. Mellözöm ezek egyenkénti felsorolását; talán elégséges említenem annyit, hogy akár csere, akár készpénzfizetés

* Madzagra fölfűzött apró tengeri csiga, melyből 20 tesz egy egységet, a mi pénzünk szerint 5—10 fillért. Szerk.

útján adjuk is el ott árúinkat, mindenkor 70 százalék bruttó hasznót húzhatunk. Ha az eladó egyszersmind vevő is, ezen százalékot még fokozhatja is azon nyereség által, melyet afrikai árúinkat Európában való eladásával szerezhet. A külkeresedelem mérlege már ma is tekinté-lyes összegeket mutat. Példának okáért egy francia czég évenként 25 ezer hektoliter szesz ad el Porto-Novo városban; de ez legfőlebb csak egy negyede az összes évi bevételnek. Páma-olaj és mandula Marseille, Liverpool, London, Antwerpen és Hamburg kikötők felé veszi útját; az Európába szállított páma-olaj évente 25,000 tonnára, mandula 35,000 tonnára becsülhető. Azon ténnyről sem szabad megfeled-keznünk, hogy Afrikában a kereskedelem ter-jeszti tulajdonképp a polgárosodást, miért is Franciaország nagy terjedelmű afrikai birtokain büszke lehet azon feladatára, melyet iten tőkje által és katonáinak vitészségével teljesít.

Visszatérvén Kotononba, nagy katonai elő-készületek találtam. A dahomeiek közelünkben táborozván, Dodds ezredes állását megerősíteni törekedett. A várost erődökkel és sáncokkal vette körül, melyeket zöldölpök, vaslánczok és ágyvéresek által támadás ellen jobban biztosí-tott. A város környékét a távolabbi fekvő páma-erdőkig letartotta. Európából és Szenegaltól nap nap után gyalog és tüzér csapatok érkeztek hozzánk. A szenegali és gaboni vadászok séré-nyen folytatták gyakorlataikat, hogy katonai ki-képzésük tökéletesedjék.

Ez előkészületek közben az ellenség merész-ségénapról-napra nőtt. Szövetségesünknek, Toffa királynak falvait kirabolta és leégetté. Ismétlen szükséges lón az Onéme folyón a Fetis-tóig fel-hatolni ágyúszádaikkal. Ezen kémelekedé-sekben magam is részt vettem. Gyakran láttam ilyenkor a folyó partjain teljesen romba dől-t falvakat, melyek helyszínét csak füstfölgő gerend-ék jeleztek a távolból, közeledtünkkor az ellenség óvatosan néhány kilométernyire távol tartotta magát a parttól. Kis hajórajunk egy napon Yokon és Doyba falvakat bombázta, a hol mult évben Oudard kapitányt meggyil-kolták.

Máskor megint vadászatra rándultam ki Porto-Novo környékén, mely bővelkedik a vad minden fajában. Így egyszer párdrucot is volt alkalmam látni. A távoli északon a vad elefánt ép oly gyakori, mint a viziló és orrszarvú. A majom minden fáját is szemlélhettem, elkezdve a nagy hangu vörös majomtól az óriás gorilláig; mérges kígyókat, mint a minő a Trigocephal és a guineai mérges kígyó, valamint ártalmatlanokat, melyekhez az óriás boa is tar-tozik. Mellesleg megjegyzem, hogy a bennszü-löttek a boát, valamint a kaimanokat is istenítik. Felettünk nagy keselyűk szállongtak, melyeket «marrognard»-oknak neveznek; ezek hű kísé-rőink voltak a háború alatt, a harcztért tisztíva eltávoztunk után. Egyszóval a vadász és ter-mészetbúvár gyönyörködhetik itt az állatok minden fajában, a tollas madarak minden szí-nében, a bogarak és pillangók minden osztá-lyában.

Hadtestünk, mely most már 1500 emberre szaporodott, augusztus 16-án az előkészületek bevézte után elkezdhetette a hadjáratot. Az ide-geinek légiójából hiányzott ugyan még egy zász-lóalj, mely később Rézononban volt hozzánk csatlakozandó; de nagy katonai szemlének után e hiány mellett is útnak indultunk Dekame felé. Egy hónapig tartózkodtunk ennek környékén. Sűrű pámaerdők, tavak és patakok mindenütt. Útközben Adjara, Kontil és Dangbo falvakat érintjük, melyek nagy számú lakossággal és gazdag állatállománnyal dicsekednek; ezek még mind barátaink voltak. A Dangbo melletti táborban tanúi voltunk egy bilincser vert néger vallatásának, ki a földre guggolva adta feleleteit a vallató tiszt tolmácsának.

Az ellenségeskedés Jakonban vette kezdetét, melyet hadosztályunk kikémlés után megbom-bázott. Lakossága erősen föl volt ellenünk buj-togatva Behanzin kiküldöttjei által. A bombá-zást követőleg Dodds ezredes egyik csapatjával Szakité felé vette útját, míg Jakon bevételét Rioux parancsnokra bízta. Miután az nap vé-tetlenül Rioux vendége voltam, én is Jakonban maradtam, a hová gyenge ellentállás után si-került behatolnunk.

Táborozásunkat azonban egy óra múlva vá-ratlan támadás zavarta meg. Épen reggelinél

ültünk együtt, mikor Rioux parancsnok lövések hallatára hirtelen felkelt az asztaltól s e pillan-atban egy golyó sebz meg. Ő utána egy má-sik magas rangú tiszt is sebet kapott. Midőn két nap múlva ezredesünk bevonult Jakonba, ezt is lövésekkel fogadták. Ezen összecsapáson kívül más ellentállásra nem találtunk a vidéken. Mint e csatározás egyik eredményét említhe-tem, hogy Dodds ezredes hadani harczeit rögtön elbocsátotta, mert ezen szövetségesek az ütközet alatt másra, mint menekülésre nem gondoltak. Miután ekként alapjában felforgattuk és romba döntöttük Jakont, elhagytuk e várost, melynek lakossága ezután is még lövésekkel kísért bennünket egész Katagon-ig.

Hadosztályunk most Dangbo, majd Rézon-onban táborozott az Onéme folyó mellett, hol az idegenek légiója egyesült, s így most 2000 főre szaporodott a seregünk a tiszteken kívül, kiknek száma szintén néhány százra ment. Ezen 2000 ember a következő három hónapban 25,000 dahomei harcos ellen hadakozott, kik Chassepot-, Peabody- és Winchester-féle fegy-verekkel voltak ellátva és számos Krupp-, Hotchkis- és mitrailleuse-ágyú fölött rendelkez-tek. Makacsellentállások következtében kénytelenek voltunk Koto mellett sietve segélycsapatokat vonni magunkhoz, miután seregünknek a fele része elesett, vagy harcztéképtelenül lett. Így pél-dául 90 tisztből nem maradt több 35-nél. Ugyan-ekkor két napig nem volt vizünk s e miatt a legnagyobb kínoknak voltunk kitéve. Katonáink reggel a füvet nyalták, hogy ily módon legalább harmattal nedvesíthessék meg száraz torkukat. Ily nélkülözések és fáradalmak közepette, bá-multam katonáink kitartását. De az ellenség bátorsága is tiszteletre méltó. Még sikertelen harc után is meg-megálltak üldöző katonáink előtt s újból hadakozni kezdtek.

Támadásnál hadosztályunk négyszöget alko-tott, a sarkokra helyezve az ágyúkat.

Fanatikus hévvel és elszántsággal törtek esatarendünkre a dahomei harcosok és amazonok; varázslók által felbízta, vallási rajongással néztek szembe a halállal. Még ma is élénken emlékezem vissza a pogessi ütközet azon pillan-taira, mikor három amazon semmi áron nem akarta elhagyni a csatát; előttem van, mint rontottak neki az egész hadosztálynak, mint terítette őket földre embereink sortüze. Amazonok tették Behanzin seregének legkiválóbb részét. A király «leányai»-nak nevezte őket és minden ellenük elkövetett tiszteletlenséget szigorúan büntetett. Ritkán történt, hogy egy-egy kiváló harcos feleséget nyerhetett közülök, mert ily megtiszteltetés csak kiváló katonai érdemet ju-talmazott.

Számukat körülbelül négyezerre becsülöm. Egyenruhájuk: rövid szoknya és selyem nad-rág; fejükön rangjuknak megfelelő arannyal díszített vörös főveg.

Foglyak iránt igen kegyetlenek voltak. Egy alkalommal például az idegenek légiójából két katona kerülvén kezeik közé, másnap őjrjáru-tunk ezek egyikének iszonytalan eltorzított holt-testére bukkant.

Ez ugyanazon altiszt volt, kinek hatalmas, két méter magas alakját a párisi kiállítás alkalmával oly sokan megbámulták. Szerencsére a dahomeiak nem értettek kitünő puskáik és ágyúik kellő használatához, a rendszeres har-czolás ismeretlen lévén előttük. Ha királyuk ellenük guerilla-szerű harcztot folytatt, jóval nehezebb lett volna őt legyőznünk; de így báto-rságuk daczára a Lebel-féle fegyver és európai taktika erejével nem bírközhattak meg.

E háború alatt kevés foglyot ejtettünk. Ütkö-zet után rendesen megadtuk a sebesülteknek a kegyelemadókat, mert mindannyiát el nem lát-hattuk; még saját betegeknek számára is alig talál-tunk kellő számú hordozó ágyat. Egyetlen egy amazon került táborunkba élve; de a következő 24 óra alatt már ezt is agyonlőtték, mert tév-útra akart bennünket vezetni az ellenség erejét és állását illetőleg. Az elesett amazonok közt láttam sok szép, sőt klasszikus formájú alakot. Most is előttem van, mint vonszolták szolgáink lábainál fogva ezen szép, vérszél borított teste-ket, s mint dobták őket össze-vissza a dahomei sáncok sáros árkába. Dogba mellett oly várat-lanul támadtak meg bennünket, hogy számos tiszt el sem hagyta sátorát s már is elesett. Többek közt az idegenek légiójának vezére,

Forase parancsnok is halálosan megsebesült. Hosszas harc után végre sikerült ellenfeleinket leverni.

Másnap a levégő megfertőzését elkerülendő, számos bennszülött halottat elégettünk; ekkor láttam először, miként süil emberhús máglyán. A szél felém verte a máglya fullasztó füstjét, miáltal ezen szomorú látványt lerajzoltam.

Doghba ütközetünket követték Adegon, Pog-nessa, Omubaméli és Akpa melletti harcaink. Megrendítően növekedett halottaink és sebe-sültjeink száma.

Giogyszertárunk nem volt többé elegendő, annyira nem, hogy betegek közül sokan izom-merevedés és gondozáshiány következtében hal-tak el.

Pár napig tartó fegyverszünetünk alatt újabb segédcsapataink érkezvén, Kolopa mellett újra kezdhettük a küzdelmet. Szuronyt szegezve, fé-nyes sikerű támadással elfoglaltuk a sáncokat, melyeket a dahomeiak makacsul védtek az utolsó perczig, míg az árokok el nem estek. Ugyanitt vesztettük el Marmot kapitányt, Dodds ezredes szárnységét, míg számos magasrangú tiszt megsebesült. Ezt követték Yokone és Wa-hon melletti ütközeteink, a hol egy fél óra lefo-lyása alatt 75 sebesültet számláltunk. Behanzin elefantvadászai bámulatra méltó ügyességgel használták robbanó golyóikat. Az egyik ágyú körül katonáink sorban elesetek. Az ágyúszet vezénylő tiszt maga volt kénytelen az elesett őrmester helyét elfoglalni. Azon pillanatban, midőn tüzet vezényelt, egy robbanó golyó szét-forgácsolta a kezét. A wahoni ütközet befejezte vérengző hadjáratunkat, azután bevettük Kana várost, Behanzin nyári székhelyét. Palotája, melyet számos épület és durva domborművek díszített templom környez, még ma is fennáll. Itt egy templomra akadtam, mely emberi koponyákkal volt padlózva; az oltáron aludt vér, a falakon véres kezek nyomai láthatók. Ez az a hely, a hol Behanzin és varázslói száz meg száz szerencsétlen foglyot lemészároltak.

A király most békés ajánlatokkal közeledék. Három és fél hónapig tartó szakadatlan harc és fáradalmak után végre némi nyugalmat élvezhettünk. De a tárgyalások eleinte sikerte-lenek voltak. Franciaországban e hosszú és vérengző hadjárat általános fölháborodást kel-tett. Dodds ezredeset tábornokká léptették elő, de egyszersmind parancsot kapott, hogy ne bocsátkozzék Behanzinnal tárgyalásokba mind-addig, míg Abomey városát el nem foglalta.

Tebát az ellenségeskedések újból elkezdődtek. Azt vártuk, hogy Abomey előtt makacs ellentál-lásra fogunk találni; de csatlakoztunk. E hely-lyett a király, Rostopchin módjára, felgyújtatta saját fővárosát.

Az, a ki ily hadjárat fáradalmait nem ismeri, és nem élte át a tűző tropikus nap hevében az éhség és szomjúság szenvedéseit, el sem képzel-heti, mily lelkesedéssel vonult be fáradt kis se-regünk a legett fővárosba és mint hullatott örmöknyeket nem egy öreg harcosunk! Mind-nyájunkat többé-kevésbé láz, vagy gyomoraj-gyórt. Dodds tábornokot beteg, függő háló-ban vitték. Most Abomey nagy terén, a királyi palota romjai előtt üttünk fel sátrainkat.

E városnak azelőtt 60, vagy 70 ezer lakosa lehetett. Ma is nagy terjedelmű s valóban érde-kes kép. Itt látjuk előtünk a királyi palotát sán-czos melléképületeivel, templomaival és udva-raival; emitt az amazonok, anott a harcosok és kereskedők városrésze látható. Számos palota (jata) esnos kerttel van körülveve. A város kör-nyéke gondos földművelés munkáját mutatja.

A vérengzések korában ide a palota előtti térre dobálták le a kosarakba kötözött áldozatokat.

Akadtak amazonok, kik a véres szívekbe bele-haraptak, mikor a papok azokat kezükben föl-tartották. Máskor megint a király arcosan eső-nakban ladikázott oly medencében, mely rab-zolgáinak vérével volt telve. Az országn nevű Gléglivel, Behanzin atyjával, mikor meghalt, nejeit és rabszolgáit is eltemették vele együtt. Átkutatván a királyi sírokat, kincs helyett csak számos porladzó esontvára akadtunk. Kato-náink feltörték a tulajdonképeni királyi sírboltot, de ott is csak pezsgőt, finom borokat és szeszes italokat találtak. Egyik sarokban ezreke menő illatszerek üvegekre akadtak. Az nap a legpisz-kosabb néger szolgánk is illatszerezrel mosta meg

DAHOMÉBÓL. — Egy bensülött fogoly kihallgatása.

Tynaire A. rajza.

a fejét. Lerongyolott katonáink jobb hasznát vehették az itt talált nagy mennyiségű ruhaszövetnek. Végre nehány Krupp-féle ágyúcső és pár darab terméssarany jutalmazta kutatásait: jele annak, hogy a király kincseit idejekorán elvitette.

Mindaddig az ellenség golyóit szerencsésen kikerültem, noha gyakran voltam azoknak kitéve; de itt most hirtelen megbetegedtem és két napig élet s halál közt vergődtem. Fölépülésemet Valais orvos gondozásának köszönhetem.

A tábornok tíz napi itt időzünk alatt átkutatta a főváros környékét. Megtudván, hogy az ellenség észak felé vonult, Goho palotájába 500 embert helyezett őrségül és seregének másik részével elhagyta a várost. Miután ekkor már a folyók apadóban voltak, sietniünk kellett, ha vízi úton akartunk haza térni. Még egy fáradalmas út, és elértük az Onéme folyót, melyen Porto-Novoig lehajózhattunk. Ezzel hadjáratunk bevégeződött.

A folyó évben Dodds tábornok visszatért Dahoméba, hogy az ország békéjét végkép biztosítsa. Egyni bevétele után felhatalozt Atcherebe helységig és ott számos dahomei főnök hódolt meg neki. Maga Behanzin is megadta magát. Ő, mint a francziák foglya, ma Szenegálban van; azonban hír szerint Martinique szigetére lesz végleg internálva.

A nehéz földat tehát fényes megoldást nyert és Dahome visszanyerte békéjét.

Francziaország újra gazdagabb egy szép tartománygyal, a mely egyúttal egyenleti útját szudáni birtokai felé. Dahome éjszakai része ugyan még teljesen ismeretlen, de remélhető, hogy annak kikutatásával sem fognak sokáig késmi. Hiszen Európában az utazás ma napirenden van; ily vállalatokért a legjobb családok sarjai is lelkesülnek. Példa erre Uzés herceg utazása a Kongo vidékén, Orléans herceg tibeti útja, melyet barátom, Bonvolot társaságában fényes sikerrel hajtott végre. Jelenleg ugyancsak ő Indo-Khinát utazza be. Magyarországon ismeretesek Estei Ferdinánd főherceg, gróf Teleki és mások nagy utazásai.

Francziaország ma óriás birtokok ura Afrikában. Végeljezja egybekötni algiri, szudáni és szenegáli tartományait az aranyparti, bassami, dahomei és kongói vidéki tartományokkal. Nem rég Timbuktu várost foglalta el. Ilykép mind ezen vállalatok, melyek a Szahara tulsó felén vannak folyamatban, biztosítják Francziaország számára a kontinens belsejét.

Valóban Afrika megérdemli az öreg Európa figyelmét. Ma már ugy Francziaország, mint a többi hatalmak, melyek vele Afrikában osztozkodtak, azon földadattal állnak szemben, hogy ott az emberiség érdekében a civilizáció világát és jótéteményeit mindenütt terjeszszék.

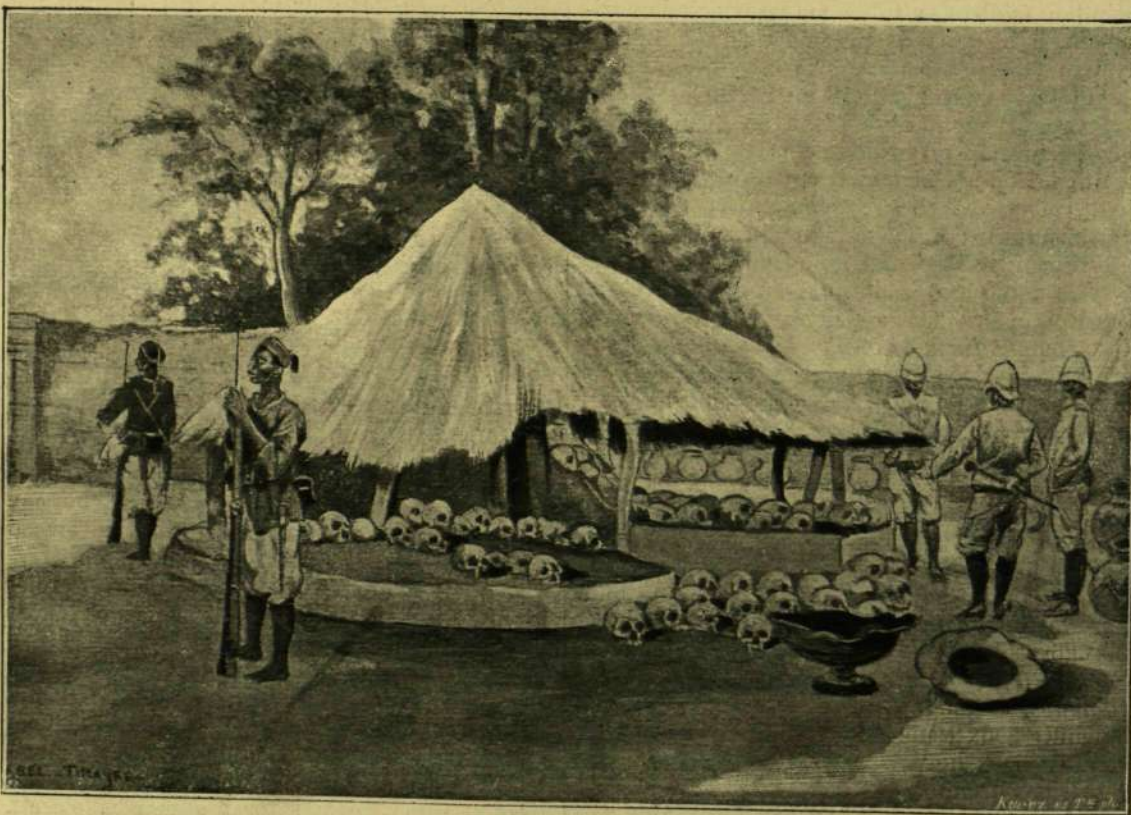
EGYVELEG.

* Gyöngyragylók nagy számmal vándorolnak az utóbbi évtized alatt a szezei csatornán át a Földközi-tengerbe, úgy hogy a jövő század vége felé már itt is valószínűleg jövedelmező halászat tárgyává lesznek. De különösen az apróbb halak világa szaporodott meg jelentékenyen a Földközi-tengerben a szezei csatorna megnyitása óta.

* A postahivatalok már az egész művelt világban kis bankházak lesznek. Kelet-Indiában ezenkívül még gyógyszerárak is. Itt ugyanis a lázbetegség annyira uralkodó, különösen kisdédeknel, hogy negyedrészüknel több életének első évében elhal. A kormány intézkedett azért, hogy a lakosság könnyen és olcsón jusson a khinhez s e célból minden postahivatalban lehet egy adag khinint venni, utasítással együtt csomagolva mintegy egy krajczár értékben.

* A legnagyobb kereszt a világon San Franciscóban van a Golden-Gate parkban, annak emlékére, hogy itt tartották az első keresztény istentiszteletet az Egyesült-Államokban 1579-ben. Maga a kereszt 17 1/2 méter magas, ezenkívül négyzetes alapja 5 méter széles s 2 méter magas. A kereszt kétága együtt 95.260 kilo súlyú s 10 köböl áll, melyek nagyobbak, mint a Cheops-gula legnagyobb kövei.

* A régi rómaiak rossz előjelnek tartották, ha a lakodalmi menetről macska futott keresztül az uton, ellenben jónak, ha a lakodalmi estjén macskát hallottak tüszszenteni.

DAHOMÉBÓL. — A király emberáldozati udvara.

Tynaire A. rajza.

* Az amerikai Unio elnökének fizetése 50,000 dollár (mintegy 110,000 frt), de mellékjöveldelme több mint ugyanannyi, mert 36, 064 dollárja van hivatalnokainak fizetésére, 20,000 dollárja butorokra, 15,000 istállójára s még egy pár ezer dollár más czimék alatt. De még így is szerény a fizetése, mivel a franczia elnök havonként 60,000 frankot kap.

* Érdekes pár. Amerikában nemrég esküdött össze két öreg néger, a férfi 87, a menyasszony 70 éves volt. Réges-régen szerették egymást, mikor még mindketten rabszolgák voltak, de nem kelhettek egybe, mivel mindkettőt eladták más-más vidékre. Elvesztették egymást, de most, midőn öregek ismét összetalálkoztak, a régi szerelem feléledt közöttük.

* Milliomos munkás. Egy nagy spanyol szappangyár tulajdonosa gyárának kezelésével elégedetlen lévén, külföldre utazott s a leghíresebb szappangyárakban munkásként állott be, hogy a kezelést elsajájtítsa.

* A braziliai törvények nem engedik meg, hogy a háztulajdonos hátralékban levő bérlijét kidobja a házából. Most ennélfogva ily esetekben a háztulajdonos házának tetejét szedi le, úgy hogy a tropikus esőzés beálltával a bérli maga kénytelen eltávozni.

* Az egészségügyre az amerikai Egyesült-Államok iskoláiban nagy gondot fordítanak. Különösen a mértékletesség barátai nagyon ügyelnek arra, hogy a népiskolákban tanítsák az egészségtant s azzal kapcsolatban a szeszes italok és dohányzás kárait. A testgyakorlatok tanítása azonban sok helyt hiányos. A nagyobb iskolákban vannak különféle fürdők, kuglizó, vívóterem s a hol lehet, csolnak-társaság. Mindeniknek külön orvosa van, leányiskolákban a nőorvos ügyel fel a tornázásra is. Az iskolaépületek nagy részének nincs udvara, de van külön játéktér. Gondosan ügyelnek arra, hogy egy-egy osztályban ne legyen sok tanuló s az óraszám se legyen nagy. Rendesen öt nap tanulnak a gyermekek. Hittant az iskolákban nem adnak elő, ez a felekezetek dolga. Idegen nyelvet csak a 14-ik életévben kezdenek tanítani. Feltűnő, hogy ott a leánygyermekek sokkal nagyobb fegyelmet állatnak, mint a fiuk s igen sok közöttük a pápaszemet viselő.

* Óriás villamos vendéfgadó. A villamoság alkalmazásának legmeglepőbb példáját mutatja a New-Yorkban nem rég épített New-Netherland-Hotel egyike a világúros leghatalmasabb épületeinek. Három központi gőzgép van, 350, 250 és 150 lóerőre s a mellett egy tartalékgép. Az előállított villamoság által 6000 villamlámpát s tömérdek termekre, udvarokra s folyósókra szolgáló világlát viláplátának meg; ezenfelül villam mozgatja a felhúzó gépeket, a szellőztető készüléket, atelefonokat s ez szolgál a konyhában s mosóintézetben. Igen érdekes látni a villamoság működését a konyhában, hol ezzel hámznak, mosnak, mozdítanak mindent. Még a cizmákat is villamosgép tisztítja. Az óriási épületben oly nagy a telefon-hálózat, hogy külön központi állomás van, melyben állandóan két nő foglalkozik.

* Kalkuttában június végén szokatlanul nagy forróság uralkodott, olyannyira, hogy a gőzhajó vasára tett húst és tojást a nap melege megsütötte,

PULSZKY ÁGOST.

Az új vallás- és közoktatásügyi miniszter, báró Eötvös Loránd, egyik régi barátját és kartársát: Pulszky Ágost egyetemi tanárt és országos képviselőt hívta meg maga mellé az államtikári fontos állás betöltésére. Nem tekintve a személyes hajlamokat, a közügy érdekében is szerencsésnek kell mondanunk ezt a választást, mert Pulszky Ágost olyan európai színvonalon álló tudós és politikus, olyan önálló gondolkozású, munkára és alkotásra alkalmas tevékeny férfiú, a kinél a magyar közművelődés ügyeinek vezetésére s a magyar egyházpolitikai kérdések tisztázására képebb és megbízhatóbb munkatársat aligha találhatott volna a miniszter.

Pulszky Ágost 1846-ban Bécsben született, hol akkoranya, Pulszky Ferencné, Walter Teréz, szüleinél látogatóban volt. 1849 őszén Pulszky né három kisdédelvel: Ágosttal, Gáborral és Gyulával követte férjét Londonba, hová a magyar kormány Pulszky Ferencet 1849 januárjában diplomáciai megbízottul küldötte. Így Ágost Londonban töltötte gyermekéveit és ott kezdte középtanodai tanulmányait az University College School-ban.

1860 tavaszán Pulszky Ferenc családjával együtt Turinba költözött, mely 1859 őszétől fogva a magyar emigránsok fő gyűléshelyévé vált. Ágost a Liceo San Francesco da Paola-ban, Olaszországban akkor legtekintélyesebb középiskolájában tette le 1860-ban az érettségi vizsgálatot, mint első eminens, természetesen olasz nyelven. Majd haza jött s 1863-ban a pesti egyetem hallgatója lett és Zsivorn Györgynek, a kiváló jogásznak, a Pulszky-család jogi tanácsadójának házánál lakott, s nála és általa volt alkalma megismerkedni Magyarországnak 1848 előtti viszonyaival és intézményeivel. Egyetemi éve alatt, melyeket számvetésben levő szüleitől többnyire távol kellett töltenie, atyai jó barátot sikerült megnyernie báró Eötvös Józsefben, családjá régi barátjában; ekkor keletkezett az a benső barátság is, a mely azóta báró Eötvös Loránddal állandóan összefüzi.

Még egyetemi tanuló korában szorgalmas munkatársa volt Arany János «Koszorú»-jának és báró Eötvös «Politikai Hetilap»-jának. Dolgozatai közül főleg Dante «Divina Commedia»-jának ismertetése és egyes részeinek fordítása keltek méltó figyelmet a hazai irodalmi körökben. Még mint egyetemi tanuló egy nagyobb börtönügyi tanulmányt is irt, melyet egyik barátjával, Tauffer Emillel, együtt dolgoztak és együtt adtak ki. E dolgozat a maga nemében a legtüzesebb szaktanulmányok közé tartozik.

Huszonegy éves volt, mikor 1867-ben az «1848» című politikai napilap szerkesztésében nagy részt vett. Akkor már a legtöbb európai művelt nyelvet beszélte, Európa nagy részét már beutazta, jártas volt sokféle tudományban, sok nép irodalmában, s általában igen sokat tudott, többet, mint a mennyit kora és testi fejlettsége mellett várt lehetett volna. Mindez felette emelte önbizalmát, bátorságát és vállalkozó kedvét.

1868-ban, midőn jogtudori vizsgálatot tett, ez alkalomra «A jogbölcsészet a római jogban» czimmel oly jeles szaktanulmányt irt, hogy a magyar tudományos akadémia méltónak tartotta azt kiadványai közé fölvenni.

Egyetemi tanulmányainak befejezte után az épen akkor életbelépő véderőtörvény értelmében a hadkötelezettség alól ment lett volna ugyan, de önként jelelkezett katonai szolgálatra és az önkéntesi év leteltével tiszti vizsgálatot is tevén, ő volt az első önkéntes, ki mint ilyen a hadseregben tiszti rangot nyert.

Ez időtől fogva élénk tevékenységet fejtett ki úgy a tudományos, mint a politikai pályán. Hogy a szükséges gyakorlati ismereteket megszerezhesse, előbb Nógrádban a megyénél mint aljegyző működött, majd pedig 1870-ben a pénz-

Ellinger Ede fényképe után.

PULSZKY ÁGOST VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI ÁLLAMTITKÁR.

ügyminisztériumba lépett, hol mint fogalmazó az elnöki osztályban működött.

1871 óta, mikor a füleki kerület képviselőjévé választotta, folyton tagja volt az országgyűlésnek, majd minden nagy vitában részt vett, az évek során csaknem mindenik bizottságnak tagja volt s mint előadó számos fontos törvényjavaslatot referált a házban.

Ez élénk politikai munkásság mellett egyszersmind buzgón és sikeresen munkálkodott a tudományos téren is. 1872-ben a budapesti egyetem jogi karánál magántanári kiegészítést szerzett, majd 1875-ben a jogbölcsészet és nemzetközi jog tanárává lett és tudományos buvárkodása eredményeinek egy részét «A jog- és állambölcsészet alaptanai» című művében tette közzé, a mely angol kiadásban is megjelent és úgy az angol, mint a német szakirodalomban meleg fogadtatásra talált. Számos tanulmányt és kritikai dolgozatot közölt főleg a «Budapesti Szemlé»-

ben s tudományos munkálkodásának elismerésül a magyar tud. akadémia 1887-ben tagjának választotta.

Ágostai evangélikus felekezeti levén, mindenkor buzgón részt vett egyháza közügyeinek intézésében, mint a nógrádi esperességi bíróságnak elnöke, a bánya kerületnek és konventnek rendes tagja, a mely minőségében a legutóbbi időben a kerületek új beosztására vonatkozó magyar állami és nemzeti szempontból oly nagy fontosságú zsinati törvénynek is ő volt a kezdeményezője. Ezeken kívül anyagi áldozatokkal is buzgólkodott egyháza érdekében. S többek közt főzése volt a szécsényi anyaközség megalapításában és az ottani ág. ev. templom építésében.

A boszniai hadjárat rövid időre őt is kiragadta a polgári életből és alkalmat nyújtott neki, hogy mint katona is kitüntesse magát. E hadjáratban annyi jelet adta személyes bátorságának, különösen egy veszedelmes eset alkalmával, hogy a régi harczdett katonának is elismeréssel nyilatkoztak róla, s a hadi ékítményvel díszített harmadosztályú vaskorona-rendjel, tiszti előléptetés és királyi elismerés lón jutalma.

Szakszerűleg is sokat foglalkozott katonai ügyekkel, különösen a delegációban, a hol 1874-től 1876-ig, majd ismét 1893-ban ő volt a hadügyi költségvetés előadója, s időközben is minden fölmerülő alkalmnál alapos tájékozottsággal vett részt a katonai dolgok tárgyalásában.

A jelen országgyűlésen, a melyre a bács-bodrogmegyei verbázi kerület választotta képviselőül, a pénzügyi bizottságnak is tagja, s mint ilyen a belügyminiszteri tárcza költségvetésének előadója volt. E mellett számos fontos törvényjavaslatot ő referált, így nevezetesen a hivatalnokok fizetésrendezéséről, majd pedig a valutáról szóló törvényjavaslatot. Az egyházpolitikai viták alkalmával egyike volt az ügygyel legkimerítőbben foglalkozó szónokoknak, s az általános vitában harmadfél órai beszédet tartott.

Hogy ennyi képesség, ennyi tudomány és ily nagy munkásság mellett sem tudott sem a parlamentben, sem a tanári széken népszerűsége jutni, annak okát egyéni temperamentu-

mán és éles modorán kívül, főleg abban lehet találni, hogy mindenütt és mindenben kevesebb tekintettel van a személyekre, mint a dolgok érdemére, meg hogy angol és olasz nevelése és az idegen tudományos irodalmakkal való állandó foglalkozása miatt sokan bizonyos idegenszerűséget éreznek úgy gondolkozásmódján, mint szónoki és írói stílján s így gyakran farszónoknak találják mind olvasói, mind hallgatói. Ehhez járult jogos önértelen alapuló bátor föllépése s kíméletlen bíráló, sőt támadó természet, melylyel kivált politikai téren nemcsak ellenfeleket, hanem ellenségeket is szerzett magának. Mint az 1867-iki kiegyezés rendíthetetlen híve, minden alkalommal föllépett annak védelmére s különösen a kényesebb természetű közjogi kérdésekben kíméletlenül csafolta ellenfeleinek érveleseit, alaposan és élesen kimutatta okoskodásuknak hiányait és gyöngéit, s e támadásaival annál több haragot, sőt ellenséget szerzett, men-

nél nagyobb volt az igaza. Nem is igyekezett azon, hogy sima modorúnak és szeretetreméltónak találtsák. Ő első sorban nyílt, egyenes és őszinte akar lenni, még ha ez nem tetszik is mindenkinek. Mindazáltal barátokban sem szűkölködik Pulszky Ágost. A kik a közönségesnél magasabb rendű tehetséget, az alapos készütséget, a közjóra irányított buzgó és sikeres munkásságot, a nemes és fenkölt gondolkodást, meg ritka becsületességet méltatni tudják: azok Pulszky Ágost iránt őszinte becsület és vonzalmat éreznek és tanúsítanak, s a legjobb reménnyel néznek államtitkári működése elé is; mert hazai közmívelődési állapotaink alapos ismerete mellett, az európai tanügy terén általában is olyan ritka tájékozottságot, olyan fáradhatatlan munkakedvet és munkaerőt vitt oda magával, hogy remélhetőleg rövid időn legmakacsabb ellenfeleit is le fogja fegyverezni hazafias működésének sikereivel.

A KOREAI ZAVAROK.

Messze Kelet-Ázsiából háború előjelei mutatkoznak: A mongolok jelenlegi két leghatalmasabb nemzete: a japánok és kínaiak készülnék összecsapni a miatt, hogy melyiknek védnöksége alá jusson Korea félsziget, melylyel mindkettőnek szoros összeköttetése van. A dolog közérlel nem érdekel minket, bár ennek a két híres kelet-ázsiai népek nevét nálunk is jól ismerik; nem lehetetlen azonban, hogy a mostani zavarokból esetleg európai bonyodalmak is keletkezhetnek, mivel az oroszok is szomszédjai Koreának s ezenkívül tudvalevőleg az angolok erősen állanak Kelet-Ázsiában s az oroszok esetleges terjeszkedését nem néznék közönyösen.

Korea, vagy a mint a benszülöttek nevezik *Csao-Siang*, épen nem valami kis ország. Kiterjedése körülbelül akkora, mint Magyarország két harmad része, s lakosainak száma meghaladja a 10 milliót. Csak hogy ez az ország, melybe először csak 1882-ben engedték meg az európaiaknak a bemenetelt, a lehetőleg legszerecséltenebb állapotban van. A nép szegény és kizsárolt. Papijai és uralkodója egyaránt zsarnokoskodnak s e mellett még a kínaiak is parancsolnak nekik, mint hivatalosan elis ért védnökök. A szomszéd élénk és tevékeny jogainak nagyon felhasználják a nép tudatlanságát és szegénységét s kereskedelmük már jó régen csaknem teljesen az ő kezükben van. Nehány évvel ezelőtt Koreában lázadás tört ki, a nemzeti párt (tong hak) fegyverrel igyekezett reformokat létesíteni. Ekkor a japánok azzal az ürüggyel, hogy Koreában letelepedett honfitársait akarják megvédelmezni, csapatokat küldtek a félszigetre s később a koreai királynak felajánlották segítségüket a lázadók ellen. Így egészen szilárd állást foglaltak ott s bizonyos reformokat akartak életbe léptetni. De ekkor nemcsak a koreaiak, hanem a különben nem könnyen ingerlékeny kínai kormány is féltékenyek kezdtek lenni s egymás után keletkeztek az összeütközések, melyek folyvást tartanak. Koreában elfognak egy-egy japánit, a kereskedelmet sértő vámkokat léptetnek életbe, s más ily dolgokkal nagyon elmérgesítik a helyzetet.

Jelenleg, ha csakugyan háborúra kerülne a sor, aghilhanem Japán volna előnyben az óriási Kínával szemben. A kínaiak ugyancsak makacsok ragaszkodnak mindig a régi szokásokhoz s hadseregüket sem igyekeznek reformálni, Japánban ellenben a hadseregére nagyon sokat költenek s egészen német mintá szerint rendezték be. Különösen jelentékeny Japánnak hajóhada, míg Kínának jóformán semmije sincs. Az sem jelentéktelen dolog, hogy Koreában jelenleg 10,000-nél több japáni lakik, legalább ötször annyit, mint a mennyi kínait.

A zürzavarok alkalmából bemutatjuk a jelenleg uralkodó koreai királynak Li H'oungnak arcképet s egyúttal még most is élő atyját és legidősebb fiát. A király ez időszerint a fővárosban, Söul-ban tényleg a japánok rabja s a zavargások egyes részeit az ő megkérdése nélkül intézik el. Elég fiatal ember (1851 július

25-én született), de már 1864 óta uralkodik s legidősebb fia, kinek képét az övé mögött látjuk, a jelen év elején lett nagykorú. A koreai királynak, a mint keletieknek általában, igen sok hangzatos czíme van: «Az ég fia», «Tizezer sziget ura», de azért választása vagy trónutódjának kijelölése csak a kínai kormány engedélyével történhetik, ki ezt az engedélyt természetesen jól megfizeteti. A jelen királynak már van némi fogalma a nyugati műveltségről is, mivel állandóan volt udvarában egy-két európai ember. Palotájában a villamvilágítást is bevezették, de különben a palota és berendezése egészen keleties s az országnak is nagyon kevés nyomat lehet látni a műveltségnek. A király teljesen korlátlan úr, de működését a sok vallásos jellegű szertartás nagyon megherziti.

Említettük, hogy az esetleg kitörő háborúba valószínűleg az oroszok is beavatkoznak. Már most is erősen mozognak. Nagy érdekük van rá, mivel Ázsiában, melynek partjából egy harmadrésznél több az övék, egyetlen jelentékeny kikötőjük van, Vladivosztozk s ez a kikötő is minden télen befagy. Nagyon érdekükben állana ennél fogva, ha Korea partjain kaphatnának alkalmas kikötőt. De ezt természetesen az angolok a végtelékig fogják gátolni, hiszen Hamilton kikötőről is csak oly feltétellel mondtak le; hogy az oroszoknak a Csendes-Oceán japáni részében ne lehessen kikötőjük. Ezek az okok magyarázzák meg lehetőséget annak, hogy a koreai zavargásokból esetleg nagy háború is származhatik.

POSZILOVICZ GYÖRGY.

A ZÁGRÁBI ÚJ RÓMAI KATH. ÉRSEK.

Három évig állott üresen a zágrábi érseki szék, mert Mihalovics bíboros érsek halála után a politikai és egyházi hatalmak sehogy sem tudtak a jelölendő utód személyére nézve meg egyezni sem egymással, sem a horvát katolikusok közvéleményével. A magyar kormány, melyet a zágrábi érseki szék betöltése első sorban érdekel, természetesen olyan férfit igyekezett kiszemelni, a ki a horvát r. kath. egyház érdekeinek szolgálása mellett őszinte hiva legyen a Magyarország, és társországi közt fennálló törvényes összetartozásnak, olyan férfit, a ki horvát egyházi állásában szem előtt tudja is, akarja is tartani azt, hogy a horvátországi érseki megye püspökei a magyar r. kath. egyházhoz tartoznak, s mint ilyenek, törvényes tagjai a magyar főrendiháznak s így állásuknál fogva részesei a magyar törvényhozásnak. A magyar kormány szempontjából tehát Horvátországnak úgy egyházi fejlődésére, valamint az anyaország iránti közbizalmi viszonyaira nézve fölötté fontos dolog, hogy ki foglalja el Horvátországban az első főpapi állást.

Ezekre való tekintetből a magyar kormány a horvát bánnal egyetértőleg Vucetics kanonokot kívánta jelölni Mihalovics érsek halála után; méltóvá tette Vuceticsot a jelölésre úgy kiváló tehetsége, mint a fennálló közbizalmi viszonyok iránt tanúsított hűsége. Azonban ellenfelei, különösen pedig az érseki székre szintén áhító Strossmayer diakovári püspök áskálódásai teljesen ellene hangolták a pápai udvart, mely aztán semmi szín alatt nem akart beleegyezni, hogy Vucetics, mint a ki ellen «papi szempontból» sok kifogás tehető, csakugyan zágrábi érsekké emeltessek. Erre a hazai főpapság egyik-másik tagját emlegették jelöltül. De ez ismét nem látszott czélra vezetőnek, mert semmi sem természetesebb, mint annak komoly számbavétele, hogy Horvátország legfőbb papja horvát születésű ember legyen. Így a bizonytalanság megint tovább tartott s pedig annyival inkább, mert Vucetics esete még bizonyos bécsi körökben is félbehagyott, hogy a zágrábi érsek jelölésébe beavatkozzanak. A hivat-

lan elemek és Strossmayer további fondorkodásai nyomán kerültek szóba Raeski kanonok, a horvát akadémia volt elnöke (a ki időközben szintén meghalt, mint Vucetics is), majd ismét Belopotoczi közöshadseregbeli tábori püspök.

Vége ez évi márczius hava óta a zengeni és modrusi püspök, dr. *Poszilovics* György neve kerekedett felül. Általánosán elismert műveltségén, kifogástalan papi életén s horvát származásán kívül nagyon elősegítette az ő komoly jelölését az, hogy az addig emlegetett személyekben egymással megegyezni nem tudó irányadó körök közül egyiknek sem volt ellene nagyobb kifogása, bár viszont egyiknek a kegyével sem dicsekedhetik különösebben.

A Poszilovics személyében és kinevezésében való végleges megállapodás e szerint az illetékes ténylezők kompromisszumának tekinthető. De Poszilovicsnak eddigi múltja megnyugvást nyújthat a felől, hogy ő nem politikai jelölt, hanem tisztán papi kitűnőség, ki első sorban az egyház érdekeit és czéljait fogja működésében szem előtt tartani. E mellett azonban bizonyára tudni fogja méltatni állásának közjogi természetű feladatait is; mert bár közelebb Zágrábban nagy fényűző történet beiktatása ünnepén ott volt az első Strossmayer, sőt a fölváltás egyházi szertartását is ő végezte: mindazáltal bizonyosnak állítják, hogy Poszilovics a Dráván-túli nagy izgatónak sem pánszláv, sem délszláv álmaiban és törekvéseiben nem osztozik; ellenben tiszteletben tartja az anyaország és a társországok közötti törvényes viszonyt. Bizonyára ezt akarta kijelenteni a fölváltása alkalmával mondott beszédében abban a részében, melyben a király Ő felsége, a magyar kormány és a báni kormány közös jelöltjeül mutatta be magát, nekik köszönvén a fényes érseki székre való kinevezését.

Az új érsekről dr. Popovics István, horvát országgyűlési képviselő úrtól a következő életrajzi adatokat kaptuk:

Poszilovics György 1834. évi márczius 24-én született a régi horvát örvidéken fekvő Ivanics várban, a hol atyja egyszerű csizmadia mester volt. Poszilovicsot derék tanítója, Paszeri István vezette a tanulói pályára. Főismervény jeles tehetségeit, elvitte Zágrába és ott a püspöki szemináriumban ingyen lakást és élelmezést eszközölt ki részére azon az áron, hogy az intézbeli nagy deákot kizsolgálja. Így végezte a szegény csizmadia fia a gimnázium három első osztályát, miközben mindig első kitűnő volt társai közt. De bekövetkezvén az 1848. évi nagy politikai vihar, az iskolák ajtóit bezáródtak, a kis Poszilovics sem folytathatván tovább tanulmányait, kénytelen volt atyja akaratának engedelmeskedve csizmadia inasnak beállni. Ebben a minőségében is derekasan megálta a helyét. A háborús idők elmúltával azonban odahagyta atyja mesterségét s újra visszatért Zágrába, a hol a gyanasiumi tanulmányokat oly kitűnő sikerrel végezte, hogy papnövendékké lehetett és Haulik akkori zágrábi érsek a bécsi Pázmáneumba küldte, hogy ott teológiát végezzon. Itt a papi tudományokat 1858-ban bevégezvén, pappá avatták és a bécsi Augustineumba küldték, honnét két évi tanulás után visszatért hazájába. Igen érdekes, hogy Poszilovics gimnáziumi tanuló korában a báni kormány jelenlegi belügyi osztályfőnökével, Sztankovics Dániellel vetélkedett a pálmáért. Iskolatársai szerették kedélyéért és barátságos szívéért.

Midőn Bécsből horvát hazájába visszatért, az érseki teológiai intézetben tanárkodott; mikor pedig 1874-ben a zágrábi Ferencz-József egyetem megnyílt, oda nevezetett ki rendes tanárnak.

Dr. Poszilovics György tanári állása mellett az egyházi kormányzásban is tevékeny részt vett, mint az érseki szentszék előadója, s egyszerűen az egyházi irodalom terén is szorgalmasan munkálkodott.

Midőn 1876-ban zengeni püspökké kinevezte-

tett és Mihalovics érsek által főpapi hivatalába beiktatott, első teendője volt, hogy szegény egyházmegyéje még szegényebb papjainak anyagi helyzetét töle telhetőleg javítsa, s e részben való buzgólkodásával annyival inkább megnyerte a szíveket, mert köztudomású dolog, hogy a zengeni püspökség nem valami dús javadalmas; de Poszilovics az ő egyszerű életmódjával és takarékoságával mégis tudott szerény jövedelméből nemcsak paptársainak juttatni, hanem szegény rokonain is segíteni, kik közül többen az ő anyagi támogatásával végezték tanulmányaikat, vagy egyébként jutottak jóléthez.

Egyik öccsége az érseknek, dr. Poszilovics Mihály, előkelő ügyvéd Gradiskán, másik, dr. Poszilovics István, kir. törvényszéki elnök Mitrovicán; Rezuka nevű nőtestvére pedig, ki közvegy tanítónő, eddigi püspök bátyjának a házát gondozta.

A zágrábi érseki szék nagy jövedelmei bizonyára sokkalta bőkezűbbé teendik az új érseket, sok szegény és árva számíthat jótéteményeire, valamint hazájának közmívelődési intézményeit hathatósan fogja támogatni adományaival.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Pallas nagy Lexikonának hatodik kötete is elhagyta a sajtót. Az ötven éves kötet az *Elektromos hal* és *fék* szavak közé eső anyagot adja, a szövegbe nyomott 195 ábrával, 69 külön melléklettel, melyekből 15 tórkép, két színnyomat (európai népviseletek) egy pedig városi térkép, Esztergomé. Különösen terjedelmes és kimerítő az «Építész» czikk, Fittler Kamil tollából, huszonnovez képmelléklettel a legnevezetesebb épületekről és magyarországi műemlékekről. «Erdély története» Sebestyén Gyulától; «Magyar érsek» Posta Bélától; Esztergom megye (Récey Viktoról), Fejérmegye (Hattyufy Dezsőtől), az Egyesült-Államok (Brózik Károlytól és Mangold Lajosól), stb. mind nagyobb közlemények, s ezenkívül még sok derék dolgozatot találunk a kötet apróbb közlései közt. A falkepekről Pasteriner Gyula értekezik, míg a székyei falfestményeket Huszka József ismerteti hosszabb czikkben, a mely a derzi unitárius templom falfestményeinek Szent-László-legendáját ábrázoló képmelléklettel van ellátva. Nagy sulyt fektet a Lexikon a történeti nevezetességi magyar családok ismertetésére is. Felöleli a kötet — hogy csak a legnevezetesebbeket említsük — Eördögh, Eötvös, Erdődy, Esterházy, és Fáy családokat. Hogy minő kimerítő ez az ismertetés, jellemzi az, hogy az Erdődy-családnak 40, az Esterházy-családnak pedig 66 tagja van fölveve. A magyar családok történetét Nagy Géza irta. Már e kötet tartalmának felsorolása mutatja, hogy a Nagy Lexikon nemcsak hézagpótló munka, hanem az igyekezet mellett a siker is megvan nála, hogy minél jobbat adjon s a mi hazai viszonyainkkal keveset törődő külföldi lexikonok helyett olyan kézi könyvtárt nyújtson a magyar családoknak, melyekből úgy a hazai, mint a külföldi ismeretekből kellően tájékozathatja magát.

Szomory Károly. *Verses beszédek. Budapest 1894.* Körülbelül három éve, hogy szerző egy kötet lyrai költeményt bocsátott közre. A tehetség félreismerhetlen nyomaival találkozunk abban, de látnuk azt is, hogy szerző rossz íton halad, nagyon is saját korának fia akar lenni s a naturalizmus zászlaja alatt majd a féktelen élvezetvágyat, majd a világmevetést zengi. A most megjelent gyűjteményben tehetségét talán kissé izmosodva, hibáit pedig alighanem öregeved látjuk. A kötet nyolc kisebb költői beszélyt foglal magában; az első tárgya a spanyol hőskorból, a következő háromé a bibliából (a «Bírák

könyvből»), a négy utolsó pedig a jelen életből van véve. A kort azonban, a melyet Szomory Károly költői beszélyei keretével választ, inkább csak a nevek és a külső körülmények jelölik meg mert szerző a korfeszítéshez s — a mi hasonlóképpen magasabb írói tehetséget és készütséget kíván — az alakok egyénítéséhez egyáltalán nem ért. Mesét sem igen tud alakítani, legalább olyant nem, mely a jellemekből szervesen fejlődnek; alakjai nem hűs- embernek s az élet, melyet fest, nem a való élet, mely utóbbi hiány, ha tán megbocsátható volna is a mondai tárgyaknál, melyekből nem ri ki a mese-szerűség, de alig menthető ott, hol a költő saját világunk mindennapi eseményeit akarja rajzolni. Szomory verselése többnyire lendületes s a kötetben helyi-kezel igazán szép s nem csekély erővel megírt részletekre akadunk, a minő pl. az, a hol Abimelek Beth-Mellót fölperzseli. Szerző azonban igen sokszor az erőt a durva, pórias kifejezésekkel hiszi pótolhatni, azt képzei, hogy ez által jellemzetessé

lik igét összetéveszti a szül igével. Többször bának így a szavakkal, *jön* helyett *jövel*, *foflwalkodott* helyett *foflvalt*-at, *nagyravagyás* helyett *foflagyat* mond. Ajánljuk szerzőnek, hogy jövőre több gondot fordítson a nyelvre; de még inkább ajánljuk, hogy kissé kényesebb izléssel tekintse saját műveit; az olyan czinikus trágárságokat, a melyeknek a «Pál Pál» című töredékben előfordulnak, még a lángész sugara sem igen tudná megaranyozni, annál bántóbbá válnak közpészervi irónál. A kötet ifj. Nágel Ottó kiadásában jelent meg. Ára 3 korona.

Vasvármegye nemes családjai, irta Balogh Gyula. Szombathelyen Bertalanffy József nyomdájából került ki a terjedelmes munka, a mely törvényhatóságának pártfogása mellett. A nemesség ma már egészen a múlté, a genealogiáé és heraldikáé, s Balogh Gyula is, Vasmege levéltárolka, ily szempontból, mint családtörténeti adatokat állította össze Vasmege azon nemes családjainak sorozatát, melyekről a megye levéltára, jegyzőkönyvei megemlékeznek. Minden családnak fel van tüntetve, mikor és hol éltek tagjai.

A munka három részre oszlik. Az első adja a főrendi nemes családokat, továbbá azokat, melyek a múlt századbeli nemesi vizsgálatok alkalmával nemes családoknak találtak, a nemesi bírtokok tulajdonosait, és az armalistákat, kik kihaltván, vagy más-hová költözvén, czimeres levélök a megyében nem maradt fenn. A második rész azokat a családokat tünteti föl, melyeknek czimeres levele a megye levéltárában megmaradt. Itt elmondja, hogy a nemes levelet ki kapta, ki adta s leírja a czimert is. Végül a harmadik rész még «Pótlék» czimem néhány kiegészítést nyújt. A munka a genealogiával és czimertannal foglalkozók mellett azokat is érdekelteti, kiknek családjáról számot ad.

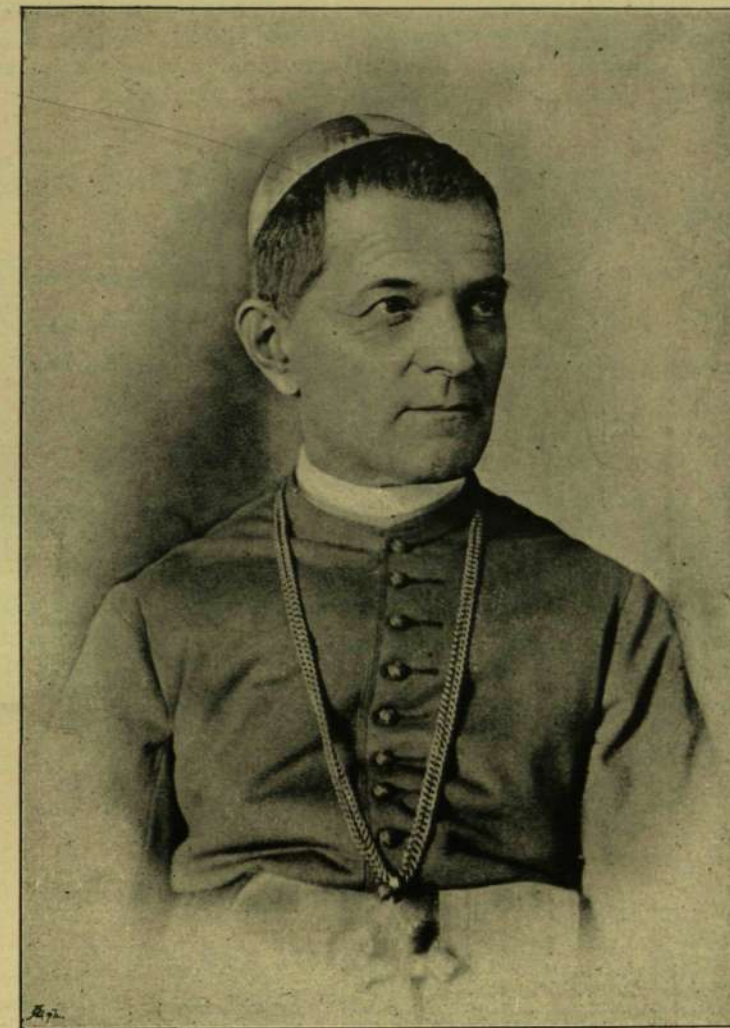
Werbőczy Hármaskönyve. A m. tud. akadémia főtitkári hivatala a következőket tudatja.

Werbőczy «Hármaskönyve» Kolosváry Sándor és Ovári Kelemen akadémiai tagok forrásában elhagyta a sajtót. A szöveget bevezetés előzi meg Werbőczy pályáinak és a Tripartitum összes kiadásainak jellemzésével; a könyv végéhez pedig műsótár van csatolva, mely a munkában található jogi műsók magyar fordításának fejlődési menetét tünteti elő s végül az egész részletes tárgymutató rekeszti be. Mindazon alairók, a kik fűzött példányt rendeltek s az előfizési díjat beküldték, példányukat azonnal megkapják, a kik pedig köve kívánták, aug. hó elején fogják megkapni. Azon alairók, a kik példányukat utánvétellel mellett kívánták s a rögtöni megküldés iránt a m. tud. akadémia főtitkári hivatalát nem keresték meg, — tekintettel arra, hogy julus- és augusztusban sokan távol vannak rendes lakóhelyükről — nem most, hanem szept. hó első napjaiban kapják meg. A mű bolti ára fűzve 5 frt, köve 5 frt 30 kr.

Pulszky életrajza. Pulszky Ferenc, a hírneves tudós, a tud. akadémia legrégebb tagja, s a nemzeti muzeum igazgatója, szept. 17-én tölti be élete 80-ik évét. *Ferenczy* József ez alkalomból megírja az európai hírű tudós életrajzát, a melyet Stampfel pozsonyi könyvkereskedése ad ki. A könyv mintegy 10 ivnyi terjedelemmel kétféle kiadásban fog szept. első felében megjelenni. A velin papírra nyomott kiadás ára 2 frt, a közönséges kiadás ára 1 frt. Az előfizetések szept. 1-ig Pozsonyba, Stampfel Károlyhoz küldendők.

Buday László: «Versek». Budapest 1894. Ha mint kezdő író munkáját tekintjük, nem egy figyelemre méltó tulajdonságot találunk ebben a kötetben: formaérzék, lendületesség és komoly tanulmányt, mely utóbbit azonban nem eredeti, hanem a fordított költemények árulják el.

A kötetet előhang granát egy csinos kis dal nyitja meg, melyet a többi — többnyire szintén dalhang — költemények a következő négy ciklusba osztva követnek: «Louise», «Új élet», «Mindenfélé», «Fordítások». A két első ciklus csupa szerelmi költeményekből áll és pedig a boldogtalan szerelem hangja szól mindkettőből. Az elsőben az

POSZILOVICZ GYÖRGY, AZ ÚJ ZÁGRÁBI RÓM. KATH. ÉRSEK.

imádott leány, ki a költőt szerette, vagy legalább kaczerkódott vele, hűtlenné válik, a másodikban a költő meg sem meri vállalni szerelmét, csak hű sovárgással csügged rajta szemével, míg végre elveszti, mint a felhőbe tűnő csillagot. Vannak e két ciklus darabjai közt esinos költemények, minők pl. az «Ünnep», «Régi emlékek», «Feledni», «Neves ki», «Nem vádolkak», «Bucsuzás», «Isten veled» címűek. Ezekben itt-ott az igaz érzés melege érinti az olvasót. Gyakran azonban a hangzatos sorok csak üres dagályt takarnak, mint pl. a «Kétség» című versében. A harmadik ciklusban is jut hely a szerelmenek, bár szerző itt már más hurokat is érint. Az utolsó ciklusban Lenautól, Hugo Viktortól, Lessing-től, Baumbachtól stb. találunk gondos és szép fordításokat. Verselése általában — a mint fentebb is említettük — elég gondos; vannak ugyan fogyasztásai, de ezeken segít a gyakorlat. Nem helyeseltetjük azonban, hogy oly előszeretettel használja az itt-ott daktilikus lejtést, de általában döcögős, szabálytalan formát, a minő a következő versszak:

«Dallal köszöntlek, boldog új élet,
Ének fogadjon, nyíló szerelem,
Virágot hintsen dalom elétek,
Glóriát fonjon rátok énekeim.»

A rímek változatosságára sem mindig ügyel. Képei, hasonlatai, a melyek nem egyszer egész allegorikákká szélesednek ki, sokszor nagyon erőltetettek, példa erre a «Virágnyelven» című vers. A humort is többször a hang alacsonyásával hiszi elérni. Olykor a nyelv ellen is vét. Mutatványul a kötetből, melynek ára 1 frt., közlünk egy eredeti és egy fordított költeményt:

Zsoltár.

Egy lángot ismerek, sugára
A kétség éjén átragyog:
Bizton követem bíbor fényét
Miként vezérlő csillagot.
A jó uton vezet előre,
A hol údv, boldogság terem:
Oh, mert te vagy, te vagy e tűzláng,
Végetlen Úr, nagy Istenem!

Kis kunyhót ismerek, elrejtve
Lappang sötét erdő ölé,
De hogyha kinn viharra fordul,
Védő szárnyával borul fölem.
A szél, vihar nagy tombolását
Alóla bizton nézhetem:
Oh, mert te vagy e lak őtalma,
Végetlen Úr, nagy Istenem!

Virágot ismerek: az illat
Kelyheről száll, száll szerzetét,
Csodás varázsa, szent összhangja
Szívemet megbűvölte rég.
S e kis virág mását lelkemben
Oly gondosan öntözgetem:
Oh, mert te vagy csodás virágunk,
Végetlen Úr, nagy Istenem!

Forrást ismerek: vízzel
Ényhíti tikkadt lelkemet;
Ha már-már csüggedném az élet
Ezer veszélye közepett.
S e forrást sok kísértésben
Föl-föl keresi szellemem:
Oh, mert te vagy áldó vize,
Végetlen Úr, nagy Istenem!

S egy bércezt ismerek, feléje
Fáradtság, nehéz az ut,
De elfelejti fáradtságát,
A ki egyszer órnálra jut.
Fenséges kép tárul felé ott,
Az égig érő, végtelen:
Oh, mert te vagy, te vagy e bérce is,
Végetlen Úr, nagy Istenem!

Intensédh ragyog a lángban,
S a kunyhóban szint az lakik,
Az terjed a virágillattól
Kegyelmednek forrásait.
A bérceztön is az igazságot,
Az szól hozzánk, minden helyen:
Előtte buzdó tórdre hullok,
Végetlen Úr, nagy Istenem!

Márciusi szél.

Baumbach.

A szél pajkos volt és csipős nagyon:
Egyet gondolt s elvitte — kalapom!

Általodba a kertsvényen felett,
A szomszédék Margitja lelte meg.

Leverte széléről az ut porát
S még tűzött is melléje ibolyát.

Úgy dobta vissza szemlőn felém
És elszaladt, meg sem köszönhetém,

... A kertsvényenél ott állok megint,
De az a csúf szél most meg sem legyint.

Szép Margitot is nézném egyre még
S nem látom barnafürtös kis fejét.

Ha szél nem jő, áthalhajtalak
S utánad ugrom én is, rossz kalap!

Az osztrák-magyar monarchia irásában és képbencziú vállalatnak közelebb megjelent 208. füzeté «Magyarország» IV. kötetének a 7. füzeté. A Dunántúlnak két érdekes vidékét, Veszprém és Zalamegyét ismerteti benne *Eötvös* Károly, élénk tollal vázolván különösen a történeti és társadalmi mozzanatokot. Igen érdekesen szól az író a Bakonyról és Göcsejről, melyeknek helyszíni tanulmányon alapuló ismertetése egészen lekötö az olvasó figyelmét. A vonzó elevevességgel írt tartalmat hét esinos rajz kíséri, melyeket *Cserna* Károly, *Háry* Gyula, *Jantyk* Mátyas és *Vágó* Pál művészeink szolgáltattak. A vállalat a m. kir. állományoda kiadásában és Révai testvérek bizományában jelenik meg két hetenkénti füzetekben s színes borítékban. Egy-egy füzet ára 30 kr.

Életpályák. Utmutató minden pályára, az arra előkészítő összes tanintézetek, tanfolyamok és vizsgálatok ismertetésével, különös tekintettel a katonai nevelő- és képző intézetekre, az ipari, kereskedői, gazdasági, tisztviselői és általában a kevésbbé ismert

KOREAI LAKOSOK.

pályákra. Az összes minősítő és szervező törvények, szervezeti szabályok, rendeletek, utasítások, miniszteri jelentések, iskolai értesítők, hírlapok, folyóiratok és szakmunkák alapján összeállította *Ferenczy* István, nagyszabású figyelmű tanár. Második teljesen átdolgozott és bővített kiadás.

A 271 oldal elfoglaló könyv tartalmát elősegíti a foglalkozások betűrendes tárgymutatója. Az illető fejezetek alatt aztán megadja a kellő felvilágosításokat, felsorolja mely feltételek alatt léphetni be valamelyik intézetbe, előkészítő iskolába, vagy folyományodhatni az állásért, idézve az idevágó törvényeket és rendeleteket. Kiadta *Stampfel* Károly Pozsonyban; ára 4 korona.

Az eskütéri hid Budapestén, városrendezési és szabályozási tanulmány *Devecis* Ferencz fővárosi osztálymérnöktől, ki több év előtt a régi magyar fővárosnak a török uralom alatti tanulságos térképét állította össze. Ő füzetben a mellett foglal állást, hogy a tervezett eskütéri hid a Kossuth-utca meghosszabbított irányában egyenesen építendő. A kormány javaslata szerint a Kossuth-utca meghosszabbítása a Duna felé elhajlanék, hogy kikerülje a belvárosi templomot, mely épen ez irány tengelyébe esik. *Devecis* szintén meghagyja kívánja a templomot, mely körül a forgalom megoszlanék. Ezzel együtt fejtegeti a hidfeljárójának oly megoldását, hogy se az alsó, se a felső parton akadályozza ne legyen a közlekedés, s figyelmét kiterjeszti a pénzügyi és szépségeti szempontokra. Az eskütéri- és vámpalota előtti hid közti partra emeltes raktárakat ajánl, ezekhez új közlekedési vonallal, mely a papnövelde és a borz-utca meghosszabbításával már a muzeum körülről indulna. A füzetben, mely sok figyelemre méltó mondá, a tervezeteket feltüntető térkép van mellékelve.

Zsidó történetek, rajzok és elbeszélések, írta *Haber* Samu. Rajzok és elbeszélések a kisvárosi zsidóság életéből, olykor könnyű tollal írva s néha vídamsággal is keverve, mások hosszadalmasan. A 7 elbeszélés a Lengyel-féle könyvkereskedésben jelent meg s ára 1 frt.

Magyar mese- és mondavilág. *Benedek* Elek ama terjedelmes vállalatából, mely a magyar mondákat és meséket dolgozza föl irodalmi formában, az ifjuság számára, a 10—12. füzet jelent meg az Athenaeum kiadásában, rajzokkal is illusztrálva. A tizedik füzetben végződik az öt kötetre terjedő gyűjtemény első kötete (486 oldal) s e kötet külön is kapható díszes kötésben 3 frtért. Egy füzet ára 25 kr.

Az idegesség és az idegbetegségek gyógyítása. dr. *Móbus* Pál tanár nyomán a nagy közönség számára átdolgozta dr. *Baján*. Népszerűn adja elő korunk egyik jellemző betegségének, az idegességnek különböző jelenségeit, fejtegetve, hogy a baj örökölhető; továbbá a gyógyítást. Gerő és *Kostyál* budapesti könyvkereskedésének kiadása s ára 60 kr. Ugyanitt jelent meg *A fotografálás mestersége*, utmutató könyv turisták, művészek, műkedvelők számára, számos ábrával; írta *Kenessey* Pál; ára 60 krajczár.

A magyar büntető törvénykönyv bírálata erlőcsi szempontból, a bpesti egyetem hittudomá-

amelyen eddig csakis egy-két kiváló művész alkotó erejét bámulhattuk, lehet kiváló munkákat várnunk a fiatalabb nemzedéktől is.

Wekerle miniszterelnök e hó 13-ikára tanácskozást hívott össze a hazai képzőművészetnek az eszedéves ünnepélybe való bevonása tárgyában, melyen *Eötvös* báró közoktatási miniszter s számos festő és szobrász vett részt. A miniszterelnök, a ki főleg annak szükségét hangsúlyozta, hogy ezen kérdésben a kereskedelmi miniszternek véleménye és elhatározása is bevéssék, mivel épen a képzőművészeti kiállításban fog leginkább összpontosulni a hazai képzőművészetnek részvétele a millenárius ünnepélyben, a tanácskozás végén általánosságban hozzájárult a felmerült eszmék legtöbbszöréhez; nevezetesen ahhoz, hogy a millenium alkalmából, a kormány pártfogásába vegye a magasabb stílus, monumentális, illetőleg történelmi festészetet, úgy hogy p. o. a törvényhatóságok felszólítottassanak nagyobb történelmi festmények megrendelésére, e megrendelések előzetesen benyújtott vázlatok alapján történjenek és vonatkozzanak történelmi képekre vagy történelmi tájképekre is és történelmi szoborművekre; a festők és szobrászok, a magyar történelem bármely köréből vagy időszakából választhatják a tárgyat. E vázlatok legkésőbb október hó 1-én volnának benyújtandók és vázlatok felbírálására küldessék ki egy 12 tagú jury, a melybe a kormány 6 tagot, a képzőművészeti társulat és a képzőművészek egyesülete egyenként szintén 3 tagot küldjön ki.

A KOREAI KIRÁLY ÁTYJA

A KOREAI KIRÁLY ÉS FIA.

Hozzájárult ahhoz is, hogy a kormány azonkívül tegye lehetővé, hogy a képzőművészeti kiállítás sikere biztosítható, ha másképp nem, egy nagyobb összeg rendelkezésére bocsátással. Ez az összeg, kész művek megvásárlására fordíthatók. A miniszterelnök fenntartotta magának azt a jogot, hogy ez ügyben még egy tanácskozást hívjon össze, a mely után a kormány a részletekre vonatkozólag végleg dönteni fog.

A miniszterelnök, később bizalmasan mondta, hogy 200,000 frtot vesz föl a kormány. Az összeg két harmadrésze kész művek vásárlására fordítható, másik harmada pedig megrendelt műveknek jutna. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot a kormány még az őz elején terjeszti a képviselőház elé.

Magyar miniszterek a galicziai országos kiállításán. *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Lukács* Béla kereskedelmi miniszter augusztus 9-ikén Lembergbe mennek, a galicziai országos kiállítás megtekintésére. A miniszterelnök előbb jelen lesz Nagy-Bányán a bányászati kongresszuson és Máramaros-Szigeten találkozik *Lukács* miniszterrel.

Gr. Festetich Andornak földmívelési miniszterre kinevezése hír szerint e hét végén fog megjelenni a hivatalos lapban. *Gr. Festetich* szombaton készült Ischibe, hogy ő felsége előtt letegye az esküt, *Wekerle* miniszterelnök jelenlétében.

A közoktatási államtitkár. A hivatalos lap július 17-iki száma közölte, hogy dr. *Pulszky* Ágost, volt képviselő és egyetemi tanár a közoktatásügyi miniszterium államtitkárává nevezetett ki. *Pulszky* e

hó 18-ikán foglalta el hivatalát. Az összegyűlt tisztviselők nevében *Gömör* Oszkár miniszteri osztálytanácsos üdvözölte, a mire az államtitkár hosszabban válaszolt, hangoztatván, hogy míg az államtitkár egyrészt politikai jellegű állást tölt be, másrészt egyszersmind hivatalnok a szó legszorosabb értelmében. A hivatalnokoknak és az államtitkárnak is mint hivatalnoknak kötelessége, hogy saját egyéniség eltűnjék azon nagy szervezet munkásságában, a melynek tagja, a melynek szellemét kell hogy megalakítsa. Később az államtitkár *Szűry* Dénes miniszteri tanácsos kíséretében körüljárta az ügyosztályokban és egyenként bemutatatta magának a személyzetet.

Országos közoktatási tanács. A hivatalos lap közli, hogy a király dr. *Heinrich* Gusztáv tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt az országos közoktatási tanácsnál viselt ügyvivő-alelnöki állásától, hű és buzgó szolgálatainak elismerése mellett, felmentette, egyelőre azonban további intézkedésig még dr. *Heinrich* végzi az alelnöki teendőket.

Rudolf trónörökös emlékszóra. A királyné luganói tartózkodása alatt megbizta *Chiatone* szobrász testvéreket, hogy a boldog emlékeztető *Rudolf* trónörökös emlékszórához vázlatot készítsenek.

lom végül a kiállítási alap terhére fog felépíttetni. A templom egyuttal kiállítási épületül szolgál az ország házi-ipari tárgyaknak befoglalására. Környékére a kiállítási igazgatóság esinos vásári bódékat tervez, melyekben kizárólag házi-ipari tárgyak árusítása folytattatnék. A faluvégi cigánygyűjtő sem fog hiányozni. Ezen festői részletről *József* főherceg gondoskodik. A felvidéki juhászetet bemutatására is találkoztunk hazafias vállalkozó. *Breznóbánya* városa ugyanis a juhturó készítésére teljesen berendezett kunyhó jelentett be s e mellett lehetőleg az illető vidék viseletében járó házaspár fogja az egyes házak felügyeletét és tisztán tartását végezni.

Kossuth szobrára e hó 18-ikáig az országos bizottságnál 153,592 frt volt együtt.

Kossuth-eréklyék. *Kossuth* turini lakása egészen kiürült már. A Via dei mille 22-ik számu házában majd csak a márványtábla fog emlékeztetni a nagy magyar hazafi egykori lakására. *Kossuth* Ferencz a mult héten indította utnak *Budapestre* atyja butorait. Ezeket ideiglenesen gr. *Károlyi* Gábor képviselő lakásán helyezik el. Később a többi *Kossuth*-eréklyékkel együtt külön gyűjteményben fogják őrizni valamely alkalmas helyen.

Világhírű utazó a Herkules-fürdőn. *Stanley*, a világhírű afrikai utazó jelenleg *Herkules-fürdőn* időz. *Stanley* a sok utazás már erősen megviselte, megöszült és lesoványodott. A fürdő és környékének szépsége nagyon meglepte a világlátót angolt.

Vasut a Gellérthegyre. A Gellérthegy ültetvényei a mint arnyasabbá válnak, annál több a látogató. Ha majd a czitadellától lebotják egészen üdülő helylő alakítják át a pompás kilátásu helyet. Vasutat is építenek rá, melynek tervét *Wein* János mérnök készítette, s ez év őszén már építeni is kezdik. A gellérthegyi vasut a legmeredekebbek egyike lesz. Az alsó állomás a *Döbrentey*-utcában fog épülni, a felső állomás pedig a Gellért-hegy tetején. A kocsikat vizierő hajtja s a felvonókocsik drótkötéllel lesznek összekötve, úgy mint a várbeli göcsiklónál. Az indítás ügy történi, hogy az alsó kocsik vezetője telefonon jelenti, mennyi utas van a kocsiban s erre fön annyi vizet bocsátanak a viztartóból a fönlevő koci alján elhelyezett tartóba, a mennyi a tulsulnya elegendő s így a felső koci azután súlyánál fogva felvonja az alsót.

Látogatás a Ferencz-József-földön. *Julius* 13-án indult el Angliából a «*Windward*» nevű gőzösön *Frederick Jackson* kapitány a maga csapatával legújabb északarkai expedíció előkészítésére. A hajón mindössze 33-an vannak eddig: huszonnégy matróz s a többiek, *Jackson* kapitánnyal együtt, a kutatók. A «*Windward*» először is *Arkhangelsk* megyébe, a hova tizennégy nap alatt ér. Ott három napig fog időzni s orosz ponykát vesz föl, meg egy szétszedhető faházat. *Arkhangelsk* *Harbarovába* viszi utja, ahol egy szamojéd embert meg egy farka orosz kutyát vesz föl. Az utolsó hirt a «*Windward*» *Arkhangelsk*ből fogja magáról adni, s azután, *Harbarovát* elhagyva, egyenesen a *Ferencz-József-föld* déli partjához igyekszik. Ott kirakja a készletet, fölépíti a faházat, elhelyez benne kellően mindent s visszatér *Angolországba*, hogy 1896 nyarán folytassa, azaz igazában megkezdje az expedíciót, melynek ez a mostani *Ferencz József-földi* kirándulás csak előkészítője.

Egy másik északarkai expedíciónak, melyet a *William*-testvérek vezettek, nyoma veszett. A norvég kormány a tavasszal egy yachtot küldött ki keresésére s ez most eredménytelenül tért vissza *Tromsø*-be. A yacht kapitánya jelentette, hogy az expedíció egyik tagját *Oyent*, az ugnevezett dán szigeten találta, hol társaitól elmaradt. Egy északarkai halász annak a gyanúnak adott kifejezést, hogy az expedíció hajója bizonyosan jég közé szorult és talán veszélyben forog. *Oyent* vonakodott visszatérni, mert meg akarja vární visszatérő társait. Elláták tehát bőven élelemmel.

Succi koplálása. A mű-éhez *Succit* most többen megnézik napjában. Még mindig jól érzi magát és élénken társalog. E hó 17-ikén, koplálása tizedik napján vett be másodsor elixirjéből 30 cseppet 20 gramm vízben. Olykor viv is, e hó 17-ikén reggel pedig az ellenőrző bizottság tagjaival kikocsizott *Wulff* czirkuszába, hosszabb ideig lovagolt, a mit másnap reggel ismételt. *Wulff* felszólította, hogy néhány este a közönség előtt lovagoljon. Az ellenőrző bizottság ezt megengedte a kellő felügyelet mellett.

Íható víz a tengerből. A tenger sós vizének ivásra alkalmas átválttatását már régen próbál-

ják. Ugy látszik, hogy Pfister zágrábi katonai mérnök találta meg eddig rá a legkönnyebb eljárást, a mit e hó 18-ikán Fiume mellett, Portoróban a magyar kormány megbízásából be is mutatott. A gépezet a tengervízet egyszerű fűtőszón salfajta át és néhány pillanat alatt élvezhetővé teszi. A jelen volt szakértők meglepődéssel nyilatkoztak a találmányról.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. HYRTL JÓZSEF, a nagyírú osztrák tudós, a bécsi orvosi egyetem büszkesége, meghalt július 17-ikén a Bécs melletti Perchtoldsdorban, a hol az utóbbi években lakott. A híres embert szélhűdés érte, s reggelre ággyában halva találták. Előtte való este még egészen jól érezte magát. Az elhunytat utolsó nagy alakja tinte el a bécsi orvosi egyetem ama nevezetes korszakának melyet Rokitsanszky, Skoda, Arlt, Hebra alkottak. Hyrtl a sopronmegyei Kis-Martonban született 1810-ben. Keresztapja Haydn, a hírneves zeneszerző volt. Már két éves korában Bécsbe került és később, mint tizenöt éves fiú, a császári udvari zenekarba vettette fel magát, de csakhamar odahagyta ezt a pályát és beiratkozott az orvosi egyetemre, és maga is orvos lett. Volt tanár a prágai egyetemen, 1845-ben neveztek ki a bécsi egyetemre, hol 1874-ig tanított, a mikor nyugalmába vonult. Mint tudós rendkívül nagy érdemeket szerzett preparatumaival és mondhatni, hogy ő volt az első, aki a preparatumaik nagy fontosságára felhívta az orvosi pályára készülő fiatalok figyelmét. Tudományos művei egész könyvtárt tesznek. Mintegy félmilliónyi egész vágyonát a módlingi árvaháznak hagyta. A vagyon hasznélvezője holta napjáig a tanár neje maradt. Rokonairól és a szolgálószemélyzetéről a professzor nagyobb hagyományokkal gondoskodott.

LECOMTE DE LISLE, a francziák nevezetes költője meghalt e hó 18-án, 76 éves korában. Egy ideig vezére volt az ifjú francia költőknek, az ugynevezett «pogányok»-nak, a kik tárgyakat többnyire a görög, római, indiai és skandináv mitológiából vették. De aztán a modern irók leszorították őket. A forma mestere, a hangulat művésze volt. Lirai költeményei mesterművek, de az epika terén is szép műveket alkotott. Műfordításai a francia irodalom legjobb termékei közé tartoznak. Született 1818-ban, Reunion-szigetén s 1847-ben telepedett le végkép Párisban.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: VERÉCZY LAJOS, 48-as honvédszászados, a vármegyei árvászek elnöke, Máramaros-Szigeten. — CSERÉNY ISTVÁN, Losoncza város volt pénztárnoka és 48-as honvéd, 63 éves, Losonczaon. — BLOCH MÓR, fővárosi nagykereskedő, az izr. hitközség előjáró helyettese, számos jótékony egyesület tagja, 71 éves, Bécsben, a hová üzleti ügyekben utazott. — ILLYÉS SÁNDOR, kir. járásbíró, Ilyés Károly kuriai bíró és Ilyés Lajos nyug. min. osztálytanácsos testvére, Mezőbádon. — Id. SÁNDY GYULA, főgymn. nyug. rajztanár, 67 éves, Budapestben. — BR. GYÖRFFY ELEMÉR, br. Györffy Géza erdélyi nagybirtokos fia, fiatal éveiben, Kolozsvárott. — KOPPÁNYI HÁRY JÓZSEF, földbirtokos Nemes-Apátiában. — BERNÁTH MIHÁLY, aszóni köztisztviselőben álló polgár, 82 éves. — GODINA JÁNOS, jeles gazdaság s a fiandriai gróf nyug. számtartója, 74 éves, Nagy-Kanisán. — TARICZKY ANTAL, karczagi tanító s 48-as honvéd, 62 éves. — ROSOS LAJOS, Rosos Gyula veszprémi képtalan ispánjának 25 éves fia, Magyar-Ovárott.

BELLAICH IMRÉNÉ, szül. Korosok Leopoldina, Pestmegye főgyógyásznak neje, ki hosszu évekig a nemzeti színház operájának kisebb szerepeit igen jól betöltötte s az intézet legbüzsőbb tagjai közé tartozott, 61 éves korában, Leányfalván. — NACHTNEREL ÖDÖNNÉ, szül. Csiky Ilka, a néhai jeles drámaíró Csiky Gergely testvérhuga, Aradon. — DOPPLER LEKA, a magyar operaszínház volt tagja, ki mint ilyen kisebb szerepeket énekel, Doppler Ferenc zeneszerzőnek lánya, ki róla nevezte el «Ilka» című operáját, 34 éves korában, hosszas szenvedés után, Bécsben. — Id. BUN JÓZSEFNÉ az egy. bpesti főv. takarékpénztár nyug. vezérigazgatójának neje, 71 éves, Budapestben. — GYÖRFFY ALAJOSNÉ, szül. Kéler Irma, posta- és távirat-számvizsgáló főnök neje, 34 éves, Kassán. — VÁJDA SÁNDORNÉ, szül. Kalocsay Erzsébet, Debreczenben. — KISS JÁNOSNÉ, szül. Deutsch Jeanette, a Phönix bizt. társulati kárbeszélő neje, 33 éves, Budapestben. — SZMRECSÁNYINÉ, sz. Farkas Mária, Szmrecsányi István kamarás és huszárezredes édesanyja, 75 éves, a Bécs melletti Badenben. — SZINTA TERÉZ, fővárosi tanítónő, 47 éves.

Szerkesztői mondanivalók.

Egy anya a népből. (Elbeszélés). Nem volna épen rosszul megírva, habár a benne szereplő börtönőr és felesége olyan párbeszédet folytatnak, a melyek sehogy sem illenek az ilyen műveltségi fokon álló emberek szája. Az elbeszélés meséje nagyon vékony és meglehetősen valószínűtlen, mert olyan anya mégis csak állig képzelhető, a ki kést adjon bűnös gyermeke kezébe s

azt rábeszélje, hogy a becsületét ölje meg magát, aztán pedig, mikor a fiú rá határozza magát az öngyilkosságra az anya még végig is nézve annak a végrehajtását. Ilyen jelenet, még költői műben is, nemcsak valószínűtlen, hanem visszataszító is.

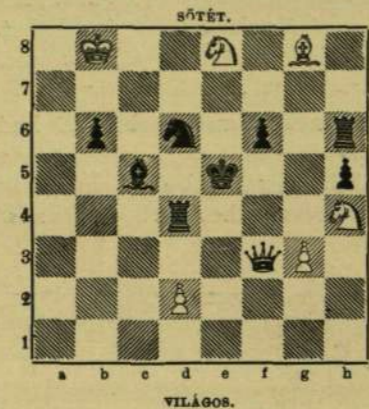
Por. (Elmélkedés). Mély érzésre és gyakorlott tollra vall ugyan, mindazonáltal nem eléggé érdekes tartalmu arra nézve, hogy közölhető legyen.

Baráti szó. A párbeszéd ügyesen van szöve, bár itt-ott kényes tárgyakat érint; befejezése azonban nem sikerült. Szerző valószínűleg azt akarja mondani, hogy a barátság hatalmasabb a szerelemnél, versét mégis így végzi:

«Nem veszthet az, kinek barátja én vagyok.»
Ez nagyon is fenhéjázó hang s alig érthetünk alatta mást, mint hogy a költő, ki magáról így beszél, oly kiváló egységig, hogy a föld legnagyobb boldogságát éri el az, a kit barátságára méltá.

SAKKJÁTÉK.

1846. számú feladvány. Healey F.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1837. számú feladvány megfejtése

Schwede C.-től.

Megfejtés.
Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Fc7-d8 --- Kf5-e6 : (a) 1. --- Hc6-a5 : (b)
2. Fe2-g4 +--- Ke6-e5 2. Bc6-e8 --- t. sz.
3. Va5-e1 mat. 3. H v. F mat.
Világos. b. Sötét.
1. --- Hc6-e5
2. Va5-c1 --- t. sz.
3. Fe2-g4-d3 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapestén: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh János. — Kecskeméti: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 27-ik számában közölt képtalány megfejtése: Jobb a színbor, mint a lőre.

Heti naptár, július hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Iracliták
22 V. G 10 Mária	G 9 Magdolna	10 B 5 Leomb	18 T. elf.
23 H. Apollinár	Apollinár	11 Eufémia	19
24 K. Krisztina	Krisztina	12 I. roklus	20
25 S. Jakab apostol	Jakab	13 Szab. Istv.	21
26 C. Anna assz.	Anna	14 Prisczilla	22
27 P. Pantaleon	Pantaleon	15 Quirik	23
28 S. Ince pp.	Ince	16 Antenogén	24 S. P.

Holdvilágítás. C Utolso negyed 25-én 10 óra 7 pk. este.
Felélok szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egész selyem, mintázott Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 75 krtól 3 frt 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemzöveketek 45 krtól 11 frt 65 krig — sima, kockás, csikos, virágos, damasziolt minőségben (mintegy 240 féle diszpozitó és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabér és vámentesen a privátmegrendelők lakására Henneberg G. (cs. k. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Széjczba címz. levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Magyar királyi államvasutak.

Hirdetmény.

Legolesőbb utazás Budapestről Abbazia és Rohics fürdőkre.

Az utazó közönség figyelmébe ajánlatik, hogy Budapestről a legolesőbb utazás Abbaziába: Dombóvár—Fiumén át és Rohicsba: Zágráb—Krapinán át vezet. Ezen fürdőhelyekre a fenti utazásokon át érvényes menetjegyek árai a következők:
1. Budapest keleti pályaudvarról Dombóváron át Fiuméig vasuton gyorsvonattal I. oszt. 9 frt 60 kr. II. oszt. 7 frt, személyvonattal I. oszt. 8 frt. II. oszt. 5 frt 80 kr. III. oszt. 4 frt.
Fiuméből Abbaziába való hajóátkelésért személynként 50 kr jár.
2. Budapest keleti pályaudvarról Rohicsba Zágrábon át Krapinán vasuton gyorsvonattal I. oszt. 11 frt 10 kr. II. oszt. 8 frt 20 kr, személyvonattal I. oszt. 9 frt 60 kr., II. oszt. 7 frt, III. oszt. 4 frt 75 kr. Krapinától kocsin Rohicsig 4 frt.
Budapest, 1894 július 12-én. Az igazgatóság.

Uj áru díjzabás cselebe léptetése a Vinkovcebrécai h. é. vasuton.

A m. kir. államvasutak kezelése alatt álló Vinkovcebrécai h. é. vasuton a ganya-brécai vonal megnyitása napjával új áru díjzabás (II. rész) lép életbe, mely által a nevezett h. é. vasuton 1890 június 1. óta érvényes áru díjzabás hatályon kívül helyeztetik. Ezen díjzabás példányai a magyar kir. államvasutak díjzabási szakosztályában példányonként 30 krtól kaphatók.
Budapest, 1894 július 10.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Menetdíjleszállítás Vajdahunyad és Kalán-Zeykfalva között.

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint a 6. július hó 15-től kezdve a vajdahunyad — Kalán-zeykfalvai, illetve kalánfürdői viszonylatok a távolsági forgalom II. vonalszakaszából ugyanannak I. vonalszakaszába declassificáltatnak, minél fogva emellett napról kezdve a személyvonatoknál az I. osztályban 50, a II. osztályban 40 és a III. osztályban 25 krtól menetdíj lesz fizetendő. — Budapest, 1894 július 7.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Magyar-olasz körutazási forgalom.

A m. kir. államvasutak igazgatósága figyelmébe az Olaszországba utazó közönséget, hogy Budapestről a rendkívüli olesó Impresza-Fiume-Venezcia hajóvállalat fume-anconai és fume-veneczei járatának felhasználásával Anconán vagy Venecznén át szoló 60 napig érvényes mérsékelt árú I. és II. oszt. magyar-olasz körutazási jegyek létesítettek, melyek az olasz vasutakon meghatározott utirányon át érvényesek ugyan, de annyi különféle utirányra vannak összeállítva, hogy azokkal a legváltozatosabb körutak tehetők meg és Olaszország legérdekesebb városai látogathatók meg. Egyike ezen körutaknak pl. Budapest-Fiume-Ancona-Bologna-Milano-Torino-Alessandria-Novi-Genova-Pisa-Firenze-Livorno-Civitavecchia-Roma-Foligno-Ancona-Fiume-Budapest, melynek ára az I. o. 215-10 és a II. o. 158-10 frank.
Ezen jegyek a gyorsvonatok használatára is jogosítanak. Ezen körutazási jegyeken kívül még oly magyar és olasz csatlakozó jegyek is adatnak ki, melyek az Alpesektől északra terjedő nemzetközi körutazási jegyekkel kombinálhatók. A felsorolt összes jegyek Budapestben a keleti pályaudvar személy-pénztáránál és a m. kir. államvasutak városi menettegy-irodájában (Hungáriaszálló), valamint a Cook-féle utazási irodában (József-tér) adatnak ki, hol minden további felvilágosítás is nyerhető. Budapest, 1894 július 6.

Az igazgatóság.

Menetdíjmérséklés a lembergi országos kiállítás utazók részére.

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint a lembergi országos kiállítás látogatásának megkönnyebbítése céljából a kiállítás tartama alatt a cs. k. osztrák államvasutak által Lawocne és Mezö-Laborcz határállomásokról minden vasárnapon Lembergbe és vissza szoló, 5 napig érvényes mérsékelt árú menetdíj jegyek adatnak ki, a következők árakon, u. m. Mezö-Laborczról I. oszt. 9 frt 58 kr., II. oszt. 6 forint 52 kr. és III. oszt. 3 frt 46 kr. Lawocznéről I. oszt. 7 frt 76 kr., II. oszt. 5 frt 30 kr. és III. oszt. 2 forint 86 kr. — Miután ezen menetdíj jegyek csakis minden vasárnapon a Mezö-Laborczról reggel 12 óra 25 p.-kor induló 2013. sz. vonathoz és Lawocznéről reggel 3 óra 25 perczkor induló 1711. sz. vonathoz adatnak ki, ennél fogva figyelmébe az utazó közönséget, hogy utját a m. kir. államvasutakon az imént említett vonatokhoz csatlakozó vonatokkal tegye meg s hogy menetjegyet csakis a fentemlített határállomásokig váltson, onnan pedig a menetdíj jegyeket vegye igénybe.
A Budapestről utazó vasutak fentemlített vonatához ugy Lawocne, mint Mezö-Laborcznál a Budapestről délután 2 óra 25 perczkor induló 404. sz. gyorsvonat csatlakozik. Végül megjegyeztetik, hogy minden menetdíj jegyhez a vonalvonalra adatik, mely a kiállításba való egyszeri díj megjelölését jogosít.
Budapest.

A vasutak igazgatósága.

Legjobb és legértevesebb pipere hölgypor : a La VELOUTINE Kétszoros Kispor BISMUTTAL VEZETVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Nemes rák!
jótállással az ugró, élő állapotban való megérkezésért; mindennap friss fogás; egy-egy postakosárral, bérmentesen, utazást mellettel:
40 db. elsőr. óriás solo frt 4.90
60 » óriás » 3.70
100 » leves rák » 2.90
Netto 4 kg.
Silber T. Staniszlau Nr. 132. (Galicia).

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA CHEMIGRAFIAI MŰINTÉZETEK Budapesti KÉSZÍTŐ vállalkozás vezérigazgatója CLICHÉKÉK Chemigrafia, Chromotypia, Photo-audio typia, FOTOMETZISTÁK utján
TÉNYLEG, FÉNYLETEREK ALAPJÁN photolithografálás legújabb és legbiztosabb eszközeikkel
Díjazott megrendelések pontosan és jeltárgyosa szerkesztéssel

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A honfoglalás története.
A művelt közönség számára.
Irtá Borovszky Samu.
Ára füzve 1 frt. — Vásznonkötésben 1 frt 60 kr.

Most, midőn Munkácsynak «Honfoglalás» festménye, a legnagyobb érdeklődést kelti mindenfelé, Borovszky munkája fokozott figyelemre szánthat. Benne a honfoglalás a mennyire a források ezt lehetővé teszik, — pozitív alapon tárgyalatik. Szerző kiterjeszkedik ugyan a mondára, hagyományra is, de összehasonlító oknyomozó vizsgálataiban kimutatja ezeken a történelmi megbizhatatlanságát. Munkája nem a tudósok, hanem a nagy közönség számára készült s nagy érdeklődésre számíthat mind azoknál, kik a Munkácsy képét megnézik vagy látják.

SIÓFOK.
Magyar tengeri fürdő idegdező hullámvéréssel.
A fővárosi előkelő körök kedvelt kirándulási helye.
Utókurára melegen ajánlható!
Modern kényelemmel berendezett szobák.
Kittinő konyha, gondos kiszolgálát.
Villamos világítás, vízvezeték.
Löverseny, halászat, vitorlázás, csónakázás.
Nyaraló telkek jutányos áron.
Értesítést nyerhetni Holzwarth Continental szállodájában vagy az igazgatóságnál Siófokon.
Mérsékelt árú jegyfüzetek Cook és Társa utazási irodájában (József-tér 4.) kaphatók.
Bővebb felvilágosítást adnak a dr. Preysz «Fürdőirodalmi Vönyvtára»-ban megjelent kézikönyvek, melyek minden körülményre és minden korban beszerezhető 5828

RÖSER gymnasium és nevelő-intézete
Budapest, VI., Aradi-utczá 10. szám.
TANULÓK FELVÉTELE naponként délelőtt 8—12-ig az első, második, harmadik, negyedik, ötödik és hatodik osztályba.
VIDÉKI TANULÓK a nevelési internátusban teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek. Értésítőt küld az igazgatóság, (Budapest, Aradi-utczá 10. sz.)
Ezen két év óta fennálló gymnasium célja: a művelt középosztályú fiatalokat nevelni és oktani! Előnye, hogy egy-egy osztályba csak 30—30 tanuló lesz felvéve.

Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapító házi szer
Kwizda-féle köszvényfolyadék.
Köszvény, csúsz és idegbajok ellen.
Kwizda-féle köszvényfolyadék 1/2 palack 1 frt 0. é.
Kwizda-féle köszvényfolyadék 1/2 palack 60 kr.
Kapható minden gyógyszerárban.
Kwizda-féle köszvényfolyadék.
Főletét: kerületi gyógyszerár Kornvárburgban.
Magyarországi főraktár TÖRÖK JOZSEF gyógyszerárára Budapest, Király-utczá 12. 5668

A 82,502/II. sz. rendeletben a magas kormány részéről ajánlva
Tűzi fecskendők
tökéletes ventilrendszerrel (központi fém-ventilek egy conusban egyesítve). Különlegességek, községek, tűzoltók és gyárak részére, tűzoltó szerek mindenben, anihilatorok, kender- és spirál-tömölök, felszerelések tűzoltók számára, sisakok, övek, stb., szab. létrák, építési és kuszivatylyúk, mindennemű armatúrák, gőzfürdőlemitők, szerzőművepek, jutányos árban jótállás mellett kaphatók
Tarnóczy
tűzoltó-szer- és gépgyár-részvény-társaságnál Budapestben. Gyár: Külső váczl-út 95. — Mintalep: Teréz-körút 36. sz.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvárusnál kapható:
Az 1843/44-ik évi magyar országgyűlési alsó tábla kerületi üléseinek naplója.

Szerkesztette és saját költségén kiadta KOVÁCS FERENC ügyvéd,
Csongrád megye volt alispánja és H.-M.-Vásárhely városa volt országgyűlési képviselője.
I—VI. kötet. — Ára kötetenként füzve 5 forint.
A m. kir. belügyminiszter által 111104/I. 1. sz. a a törvényhatóságoknak beszerzésére ajánlatik.

A vargyasi Dániel család
közpályán és a magánéletben.
Kiadja Vargyasi id. Dániel Gábor a főrendiház tagja stb.-] 5
Többek közreműködésével szerkesztette Dr. Vajda Emil. Ára füzve 6 forint.

Senckenberg gyógyszerész-féle **Migrén-pasztilák.**
(Nem tilkos szer.) Régóta jónak bizonyult, biztos szer migrén, fejfájás, neuralgia, INFLUENZA, nátha, megfázások és hurutos torokbajok stb. ellen; ezen bajok már 3—5 pasztilából álló adag bevétele után gyorsan gyógyulnak. — A pasztilák hatása gyors és biztos, mint azt számos elismerő irat bizonyítja. Egy doboz ára 96 kr., használati utasítás mellékelve van. Főraktár: Brady C. gyógyszerár Krenzier, Magyarországi részára: 6638
Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Ollendorff angol nyelvtana.
Uj eredeti tanmód, mely szerint az angol nyelv néhány hónap alatt elsajátítható.
Magyar tanulók használatára átdolgozta Egan James.
Negyedik javított kiadás.
Ára vászonba kötve 1 frt 80 kr.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter. 50,008—94. 5829
HIRDETÉS.
A Budapestben létesítendő Dunahidakra hozzámm érkezett azon pályaművek, melyek nem díjaztattak, illetve nem vétettek meg, benyújtók, vagy törvényesen igazolt megbízottjaik által a feladási vagy átvételi elismervény bemutatása mellett, jelen hirdetmény keltétől számítandó hat hónapon belül a kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumban a segédhivatali főigazgatónál naponként délután 3 és 6 óra közt visszavehető.
Budapestben, 1894 július 15-én.
A kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

WEINWURM ANTAL
tenykepész első magyarországi chemigraphiai műintézete Budapest, IV., Károly-utczá 3.
készt mindennemű czinkelésű díszes autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia utján. Alaprajzok, térképek, házőtatok fotolithografiai óton a legújabb nyosabban sok-sorosítottatnak.
Külön berendezés házonkívüli való fényképfelvételekre.
A m. kir. belügyminiszter által 111104/I. 1. sz. a a törvényhatóságoknak beszerzésére ajánlatik.

WEINWURM ANTAL
tenykepész első magyarországi chemigraphiai műintézete Budapest, IV., Károly-utczá 3.
készt mindennemű czinkelésű díszes autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia utján. Alaprajzok, térképek, házőtatok fotolithografiai óton a legújabb nyosabban sok-sorosítottatnak.
Külön berendezés házonkívüli való fényképfelvételekre.
A m. kir. belügyminiszter által 111104/I. 1. sz. a a törvényhatóságoknak beszerzésére ajánlatik.

BUDAPESTI CZÉGEK.

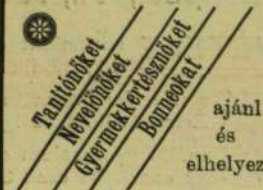
A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

BALLAGI MÓR.

MAGYAR-NÉMET ÉS NÉMET-MAGYAR KÉZI-SZÓTÁR.

I. Német-magyar rész. Ára füzve 2 frt 50.
II. Magyar-német rész. Ára füzve 2 frt 50.

A két rész egy félbörkötésben 6 frt.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Elméleti és gyakorlati német nyelvtan olvasmányokkal.

Középiskolák számára és magánhasználatra.

Irta
Teopler Theophil Eduard.

Nyolczadik kiadás.

Ára keménykötésben 80 krajczár.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemlét).

A cséplési idényre!

**Gépolaj,
kocsikenőcs,
zsákok,
ponyvák és
egyéb gazdasági
szükségleti cikkek,**

**SZÁVOSZT
ALPHONS**
es. és kir. udvari szállító
magkereskedése
és gazdasági cikkek üzletében

BUDAPEST,
V., Arany János-utca 11.
szerezhető be a legújá-
nyosabbban.
Árjegyz. kívánatra ingyen
és bérmentve.

kereskedelmi bank
felmondotta.

Kertész Tódor
műiparú raktár
üzlethelyiségeit.

Most

alkalom nyílik 1000
meg 1000-féle cikk
olcsó bevásárlására.

30. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, JULIUS 29.

41. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre - 6

Csepény a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félre - 4

Csepény a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.-
félre - 2.50

Külföldi előfizetésekre a postai
meghatározott vitélője a csatlolód.

HYRTL JÓZSEF.

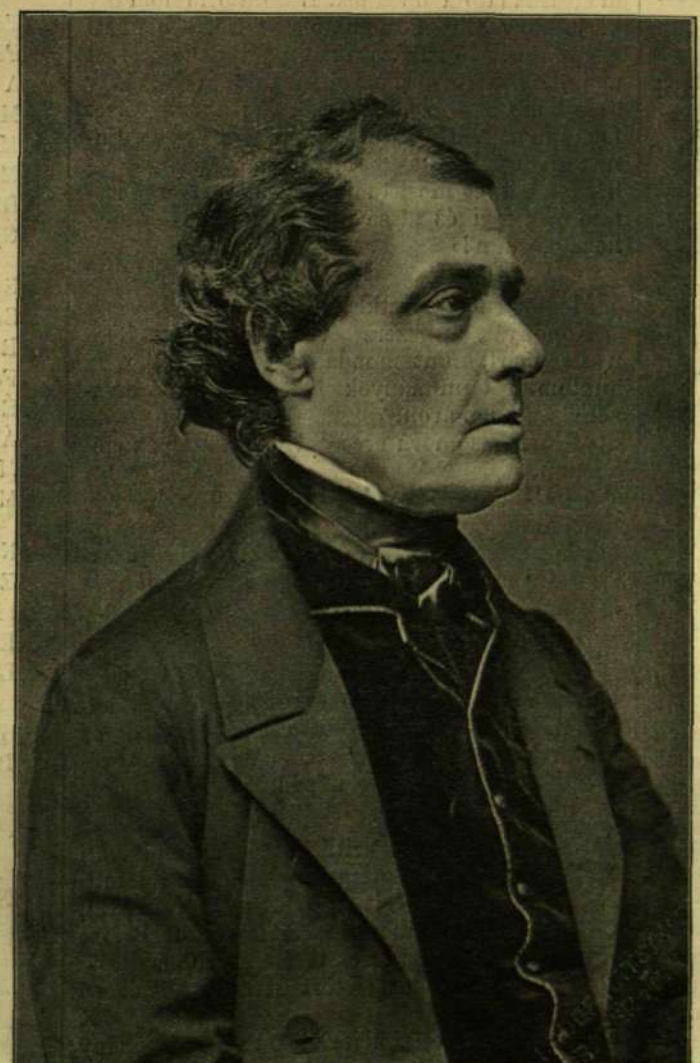
1811—1894.

HYRTL JÓZSEFFEL AZON nagy hírű orvos-tanárok utolsója dől ki, a kiknek neve seregestől vonzotta a hallgatókat az 50—70-es években a bécsi egyetemre. Alsóbb és felsőbb évi medikusok, amerikai, orosz és más távoli nemzetiségű fiatal orvosok tolongtak az Alser-tér rozzant anatómiai épületében, hogy a fülledt levegőjű tanteremben a világhírű anatómust hallgassák, a kisebbik rész igazi tanulásvágyból, némelyek szórakozás kedvéért, a legtöbb azért, hogy elmondhassák: ők is Hyrtl-től tanulták az anatómiát. Már pedig tényleg úgy állott a dolog, hogy a nagy mester-nél hetenként ötször élvezettel el lehetett tölteni ¼ órát, de az anatómiát megtanulni az a ¼ óra nem volt elégséges, mert belőle a tárgyra vajmi kevés jutott, a nagyobbik rész a tárgy fűszerezésére szolgáló észrevételekkel, mulattató adomákkal és szórakoztató elbeszélésekkel telt el. De a fűszert szereti a nagy közönség, s ezt a száraz előadás élénkítésére élvezetesen alkalmazni művésziessen értette híres hazánkfi. Ehhez járult szónokias, figyelem-levélítő beszédmódja, továbbá a tárgy megvilágítására eleganciával a táblára vetett krétarajzok; mindezekből érthető az a nagy hatás, melyet a tárgyan uralkodó tanár a hallgató-ságra gyakorolt.

Igy tárgyalt Hyrtl a szakmáját a nagy közönség számára, de a maga és a tudomány számára másképp dolgozott. Vizsgálatai mintaszerűek maradtak a makroszkopiai anatómia terén mindenkorra. A finomabb anatómiával vagy a «felsőbb» bonctan-nal, mint ő a mikroszkopiai anatómiával tréfásan nevezte, nem foglalkozott, egyszerűen nem vett annak haladásáról tudomást. Ez meg is hozta a káros következményeket, mert Németországban, a mikroszkopiai klasz-szikus hazájában, Hyrtl nimbusa a 70-es évektől kezdve nagyt súlyed, sőt a pontos makroszkopiai terén is túlszárnyalta őt később Henle, Henke és Braune. Hyrtl mindinkább ellen-

tétbe jutván szakjának általa el nem ismert vi-vámányával, még munkaképes korában kénytelen lett nyugalmába vonulni, mikor merevségének kellemetlen következményei mind jobban feje fölé tornyosultak, s ő azokkal megküzdeni koránál fogva sem érezte magát eléggé erősnek. Valamint a tudomány művelésében, eredeti volt Hyrtl a magánéletben is. A ruházatra nem sokat adott; kopott köpönyeje és rozsz czilinder-e elég gyakran volt tanítványai tréfás megjegyzéseinek tárgya; pedig ruházódhatott volna elegánsan is, mert nagy volt a jövedelme, részint nagyszámú hallgatójától, részint tanítványainak számos kiadása után járó honorá-riumokból, de különösen bonctani preparatumaiból, melyeket külföldi intézeteknek és

magánosoknak nagy áron adott el. Jóval többet keresett, mint kiadott, a minnek hasznát jóté-kony alapítványai fogják élvezni. A társaságot kerülte, egyik régebbi assistense, Friedlovsky volt az egyedüli, a kit kedvelt, és a kit magán-nál tartott még nyugdíjba menetele után is. Már pedig nyilvánvaló, hogy az, a ki fáradság-gal keresett vagyonának tetemes részét már életében, a többi pedig halála után jótékony cze-locokra hagyta, lelke mélyében nem lehetett ember-társainak ellensége. Viszavonultságát szakmá-jához való nagy szeretete magyarázza, a mely-től egy pillanatot is hibának tartott elvonni. Szórakozása a laboratorium volt, a hol az elő-adásokra és bonctani gyakorlatokra szánt időn túl minden percét töltötte. Művészi mestere volt a bonctani tekhnikának; kés-sel, ollóval, belövellő fecskendővel úgy bánni, mint Hyrtl, kevesen tud-tak, felül nem multa senki.

HYRTL JÓZSEF.

Hyrtl irodalmi működésében kül-lön kell választani tankönyveit tulaj-donképi tudományos dolgozataitól. Leiró és tájbonczana magokon vi-selik a tanuló ifjúság kedvét kereső igyekezet nyomait. Azokban nem a tárgy fejtegetése a fő, hanem az, hogy az olvasó figyelme szórakoztató beszúrással le legyen kötve és a tanuló a munkát megkedvelje. Leiró bonctanában Hyrtl még in-kább megmaradt a megengedett korlátok között, de a tájbonczana minden inkább, mint bonctan. Mű-vészi, történelmi és sebészeti adatok annyira összecsugorítják a saját tár-gyat, hogy benne a bonctani részet-kezt ugyancsak keresni kell. Ily munka egy, vagy kétszeri olvasásra kellemes, de többszöri olvasására kevesen szánják magukat, tanulásra pedig épen nem alkalmas.

Hyrtl, bár magyarországi szüle-tésű volt, hazájáról kevés tudomást vett, magyarul nem is tudott. Dolgo-zataival a bécsi akadémiát gazda-gította, Magyarországot Bécsbe sza-kadta óta alig látogatta meg. Azzal, hogy Hyrtl magyar származású volt, a politikai lapok nagyra vannak, pedig nekünk vajmi kevés hasznunk volt belőle. Ezt azonban Hyrtlnek hibául felelni nem lehet, mert tehet-

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alagsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsikat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és mindenemű zúzógépek.

Kloss György
Fényképészeti műintézet
N havani utca 18. sz.
1^{sz} emeleten
Elvállal mindennemű fénykép felvételeket, többszörösítéseket gépek-ről, ipar-mű és tantárgyakról, s a
PHOTOLITHOGRAPHIA, CZINKOGRAPHIA,
FÉNYNYOMAT, AUTOGRAPHIA, FÉNYMÁSOLAT.
Közreműködői érem jó photolithographiáért
Közreműködői érem jó fényképért

SZŐRVEZTŐ POR
(Poudre dépilatoire)
BRÜNING G. C.-től, M. m. Frankfurtban.
Elismert legjobb szőrvesztő szer, mérgmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, emel-fogva hűlyeknek kiválóan ajánlható. Hatása rögtöni és töké-letes. **Egyszerű szőrvesztő szer, mely orvosilag ajánlható, a melynek Oroszországba vitelét a szent-pétervári orvosi hatóság megengedte, a mely az antwerpeni világiállításon az ottani Musée com-mercial de l'Institut supérieur de Commerce által elfogadva és kitüntetve lett.** Egy üvege 1 frt 75 kr., a hozzávaló eset 12 kr.
Raktár: Budapest, TÖRÖK J. gyógyszerárban, Király-utca 12. szám.

Dr. Lengyel Fr.-féle nyirfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak légszét megőrizzük, emberemlékezet óta mint a legkiválóbb szélítő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a fel-találó utasításai szerint, balzsammá alakították át, csak akkor nyer igazánvalóan csodálatos hatást.
Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrré-szeket, akkor másnap csaknem észrevétlenül pikkely-nyek válnak le a bőrről, a mely szálal fehérré és gyöngyösdé válik.
Ezen balzsam kisimítja az arcon a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú arczot, a bőrnek fehérséget, gyöngyöséget és üdéséget köl-csönöz; a leggyöngyösdébb idő alatt eltorzult a száj, a nyelv, a nyelvgyököt, orrvérsejt, bőrártát a bőr minden más egyéb tisztálattal. Ára egy koronán, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban.
Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, király-utca 12.

„Toronyórák“
palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** I-és magyar gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költségjegyz. bérn.

Privát-Detektiv
BUDAPEST,
Vas-utca 12,
elvállal dísként megbí-zásokat, kutatásokat, megfigyeléseket vidéken is.

EZREK MENNEK CARLSBADBA,

hogy rossz gyomrukat kireperálják és újra jól emésztzenek és otthon kényelem-né hába, egy vagyont; pedig ezt a czélt ott hon kényelem-ben, kevés köl-téssel, a „PEPSIN-BOR“ emésztési sevit és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az én pepsinborom kedves íze, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.
Rozsnyay Máttyás, gyógyszerész,
művegyészi laboratoriuma Aradon.
Kapható Budapesten: Török József ur gyógyszerárban és minden magyarországi gyógyszerárban.

Szabadbani szórakozáshoz alkalmas cikkek:

Angol Croquet-játék utasítással 7—20 frt. Lawn-tennis angol társasjáték 25, 35, 50 és 80 frt. Lawn-tennis raktár, pálya 10, 14, 20 frt. Lawn-tennis labda 12 darab 5.40—10 frt. A Lawn-tennis játék szabályai 20 kr. Football erős marhabőrrel bevonva 7.70—10.42 frt. Hajító gömb (Schleuder-Ball) marhabőrrel 7 frt. Volant-játék 1 pár 0.5—3 frt. Toll-labda hozzá 1 darab 15, 20, 25 kr. Karika-játék 12 vető bot és 12 karika 1.50—2.50 forintig. **Lignum sanctum golyók** 1.15 1.30 1.50 1.70 1.90 2.15 2.30 2.50 2.70 2.85 forintig.
Kuglizó-bábok, tartós gyertyánfából egy készlet frt 2.50. Oross kuglizó, egész szék utárban is felállítható, egy készlet 5.50—6.50. Lampionok kertek díszítéséhez 10, 15, 20, 30, 40 kr. Papír-léggömbök 50 krtól 3 frt. Magnesium-fáklya 30 perczig meg-lopó villanyos fényt levet frt 1.30. Flobert-puska kertben társasjáték mulattatásul 7—20 frt. Vas czéltábla kinyitós 2.50—3 frt. Farsang-uzor-örv 2.50, 4.50, 6.75. Uzor-örv lé-gel tölthető 6—7 forint. Velociped 3 kerékű, egész vasból, igen tartós 5—10 éves fiúk számára 6—, 9.50, 11—14 forintig. Torna-eszközök szabadbani használatra. Mászókötél sima 5, 6 frt. Mászókötél fonott csomók-kal 7.50. Trapézjáték szabályozható szerkesztés bot anyagtól használható ygalog sáthoz frt 2.70. Nagy kerti napernyő lapján, 50 krtól 15 frt. Időjelző barát csinos avazeti házikóban frt 1.30. Időjelző alakok házikóban 1.50, 2 frt. Acolhárta kerti lakhat telejére a szélvívás által kellemes hangot ad, frt 3.50; erő-sebb hanggal 4.50—5.50. Nyárfakörmag kellemes acsorbán összesen 5.50. Kolomp 8 frt, 7 forintig. A horoghalászat ószes kellékei. 2. Fővve hárszét szódavíz-készítő mellékelt utasítás szerint bárki friss, 2 4 6 8 10 messzelés A készítéshez szük-sztizta, egészséges szódavízet készíthet 7 9 11 13 15 frt séges kúttól minőségű 500 gramm borhosavat és 600 gram szódaport tartalmazó csomag 1.50. **Fagylaltkészítő** Dr. Medinger 6 12 18 adagra **Vajkőpülő gép,** Váshírű 5, 10 litere féle csomók 5 7 9 frt féle a legjobb vaskészítő 8.50 15 frt **Családikonyha-** 10 15 kilóra Légyfogó készlet 30 kr. egy doboz enny 15 kr. **mézleg** 3.00 7.50 frt. **Amerikai husapító,** 4.75—6.
Nagy képes árjegyzéket bármintve küld

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)